

Alois Öllinger

Aktionen und Bilder

Alois Öllinger – Aktionen und Bilder

Alois Öllinger

Aktionen und Bilder

Akce a obrazy

Herausgegeben von
Anjalie Chaubal

*Vydáno
Anjalie Chaubal*

Alois Öllinger. Aktionen und Bilder
Alois Öllinger. Akce a obrazy

- 4 **Zeit-Raum-Schale / Čas-Prostor-Miska**
...und alles begann mit der Schale
... a všechno začalo miskou
Anjalié Chaubal
- 28 **Zeit-Raum-Regenbogen / Čas-Prostor-Duha**
Aktion Regenbogen 2000 – Museum Ostdeutsche Galerie
Akce Duha 2000 – Muzeum Východoněmecká galerie
Axel Feuß
- 54 **Zeit-Raum-Bühne / Čas-Prostor-Pódium**
Ausgewählte Aussagen zur Aktion „on stage“ von
Vybraná vyjádření k akci „on stage“ od
Christian Schneegas, Nora Gomringer und Alois Prinz
- 78 **Zeit-Raum-Landeplätze / Čas-Prostor-Přístaviště**
Raumzeichnungen an Fassaden und Bäumen
Koncept prostorové kresby na stavbách a stromech
Bärbel Kleindorfer-Marx
- 100 **Zeit-Raum-Laser / Čas-Prostor-Laser**
Und die Erde steht nicht still
A Země v klidu nestojí
Maria Baumann
- 128 **Zeit-Raum-Douzelage / Čas-Prostor-Douzelage**
Zeit-Raum-Douzelage Steinkreis
Čas-Prostor-Douzelage kamenný kruh
Alois Öllinger
- 142 **Zeit-Raum-Berührsteine / Čas-Prostor-Kameny dotyku**
Konzept für die Berührsteine im Aktionsbündnis Künisches Gebirge
Koncept kamenů doteku v Akčním sdružení Královský hvozd
- 156 **Luftschiffers Landeplätze / Vzducholoďova přístaviště**
Anna Wheill

Anhang / Přílohy

- 160 Übersetzung ins Englische / Anglický překlad
Alois Öllinger – Performances and Paintings
- 170 Biografie / Biografie
- 172 Impressum / Tiráž

gefördert von der Europäischen Union
Spolufinancovaného Evropskou unií

Ziel ETZ i cíl kdo
Freistaat Bayern –
Tschechische Republik
Česká republika –
Svobodný stát Bavorsko
2014 – 2020 (INTERREG V)

Zeit-Raum
Schale

*Čas-Prostor
Miska*

Kleine Schale, 2005, Marmorstaub und Polyester, vergoldet, 30 x 18 x 5 cm
Große Schale, 2015, Öl auf Leinwand, 160 x 200 cm

Malá miska, 2005, mramorový prach a polyester, pozlacené, 30 x 18 x 5 cm
Velká miska, 2015, olej na plátně, 160 x 200 cm

...und alles begann mit der Schale

... a všechno začalo miskou

Im Gesamtwerk des Malers, Bildhauers und Aktionskünstlers Alois Öllinger hängt alles mit allem zusammen, alles verweist aufeinander und doch gibt es einen Anfang: Erste Motive, erste Gedanken, erste Handlungen, die alles Folgende beeinflussen und sich wie ein roter Faden durch die so unterschiedlichen Medien im Werk des Künstlers ziehen. Betrachtet man frühe Malereien, finden sich Motive seiner persönlichen Umgebung, die sich in seine Erinnerung eingeschrieben, sich zugleich verdichtet und stetig weiter entwickelt haben. Dabei kristallisierten sich Gegenstände heraus, die in neue Kontexte gestellt wurden, bis sie schließlich – von der Fläche der Bildtafeln befreit – von Objekten, Raumsetzungen und inszenierten Aktionen ins Dreidimensionale übertragen wurden. Parallel dazu blieben und bleiben bis heute Malerei und Zeichnung, die ihrerseits vom Formenvokabular der Bildobjekte und Aktionen geprägt sind – ein permanenter Kreislauf der Bildfindung, geschöpft aus wenigen Grundformen.

Eine Quelle der Inspiration für den Maler Alois Öllinger war nicht zufällig das Stillleben. Die auf ein symbolhaftes Arrangement von Gegenständen konzentrierte Bildgattung galt in der Hochphase des Barock als Ausdruck formalästhetischer Bildkomposition und stand im übertragenen Sinn für die Darstellung von Vergänglichkeit. Minutiös wurden realistisch anmutende Blumen, Früchte und Tischutensilien im Bild angeordnet und in fiktiven Räumen auf der Leinwand in Szene gesetzt. Die Frühimpressionisten wiederum verhalfen dem Stillleben zu

V celkovém díle malíře, sochaře a akčního umělce Aloise Öllingera všechno souvisí se vším, všechno na sebe odkazuje, ale přece jen má svůj počátek: První motivy, první myšlenky, první činy, které všechno, co následuje, ovlivňují a jako červená nitka se prolínají rozmanitými materiály, které jeho dílo zahrnuje. Pohlédneme-li na jeho rané malby, nalezneme motivy prostředí, ve kterém žil, a které se vryly do jeho vzpomínek, které se však zároveň zhustily a nadále vyvijely. Z tohoto procesu vykristalizovaly předměty, které stavil do nových souvislostí, až je nakonec – osvobozené od plošného zobrazení malby – pomocí objektů, umístění do prostoru a inscenovaných akcí přenesl do trojdimentionální podoby. Současně přitom malířství a kresba, které jsou tvarově silně ovlivněné obrazovými objekty a akcemi, zůstávaly a zůstávají dodnes neustálým koloběhem hledání a nalézání obrazu, který je utvářen z několika základních tvarů.

Ne nadarmo bylo pro malíře Aloise Öllingera zátiší jedním ze zdrojů inspirace. Odvětví malby, které se zaměřuje na symbolické uspořádání předmětů, platilo ve vrcholném baroku za výraz formálně-estetické kompozice obrazu a v přeneseném smyslu zobrazovalo pomíjivost. S nevyšší precizností se v obraze rovnaly realistické květiny, ovoce a nádobí a ve fiktivních prostorách přenášely na plátno. Raní impresionisté se posléze zastoužili o návrat této disciplíny, experimentovali s problémy prostoru a formy a hlouběji se

zajímali o optickou stránku předmětů a zesíleně emocionální výraz. Alois Öllinger aranžuje ve svých raných obrazech předměty jako jsou misky, složeniny z papíru, stoly, židle a zdánlivě bezcenné nálezy v kontextu stejně fiktivních prostorových podmínek.

Z tohoto individuálního repertoáru forem později vybírá jednotlivé předměty, které na základě jejich proporcí, zobrazení a zejména vsazení do prostoru nabývají přenesený význam. Umisťuje objekty do prázdných prostor s hluboko dopadajícím světlem, živě zdůrazňuje jejich objem a tvar. Omezení se na odstíny hnědé, červené a okrové, jakož i koncentrace na několik málo předmětů v obraze propůjčují objektům zdánlivě nadčasové prostorové bytí. Tak se jednoduchá dřevěná nádoba na obilí proměňuje ve vzácnou zlatou misku – prezentovanou jako ikona na červeném pozadí. Misky převážně oválného tvaru, s minimalistickým okrajem, zůstávají stejně prázdné jako prostor, ve kterém se nacházejí. Barevné plochy jsou jemně modulované, jasné dané struktury prostoru řídí obrazy do po sobě jdoucích vrstev.

Každé malířské tvorbě předchází nápad, který, jakmile jsou rozpoznatelné obrys, je konfrontován se skutečností. Zacházíme-li jako Alois Öllinger s předměty každodenního života, nabývají jejich symbolická hodnota i kontext, do něhož jsou postaveny, na důležitosti. Už v raném křesťanství platily miskovité vyhloubeniny v kamenech za symbol

erneuter Blüte, experimentierten mit Raum- und Formproblemen und waren stärker an der optischen Erscheinung der Gegenstände und einem verstärkt emotionalen Ausdruck interessiert. Alois Öllinger arrangiert in seinen frühen Bildern Gegenstände wie Schalen, Papierfaltungen, Tische, Stühle und scheinbar wertlose Fundstücke im Kontext ebenso fiktiver Raumsituationen.

Aus diesem individuellen Formenrepertoire wählt er später Einzelobjekte, die durch Proportion, Malweise und besonders durch ihre Setzung im Raum eine übertragene Bedeutung entwickeln. Er verortet die Objekte in leere Räume, mit tief gesetztem Lichteinfall, betont lebendig Volumen und Form. Die Reduktion auf Braun-, Rot- und Ockertöne und die Konzentration auf wenige Bildgegenstände verleihen den Objekten ein scheinbar zeitloses Dasein im Raum. So verwandelt sich das einfache Getreidescheffel aus Holz zur edlen Schale in Gold – ikonengleich vor rotem Hintergrund präsentiert. Meist oval geformt, mit schlichtem Rand, bleiben die Schalenformen leer wie die Räume, die sie umgeben. Die Farbflächen sind fein moduliert, klar gesetzte Raumstrukturen staffeln die Bilder in hintereinanderliegende Ebenen.

Jeder malerischen Bildfindung liegt eine Idee zugrunde, die, sobald Figürliches erkennbar ist, einen Bezug zur Realität herstellt. Hantiert man wie Alois Öllinger mit Gegenständen aus dem alltäglichen Leben, wird es umso wichtiger, welchen symbolischen Gehalt sie besitzen und in welchen Kontext sie gestellt werden. Schon in frühchristlicher Zeit galten schalenförmige Aushöhlungen in Steinen als Sinnbild einer fließenden Quelle und als Sym-

ohne Titel (aus der Serie „Schale“), 2015
Öl auf Leinwand
80 x 100 cm

bez názvu (ze série „Miska“), 2015
olej na plátně
80 x 100 cm

ohne Titel (aus der Serie „Schale“), 2016
Öl auf Leinwand
80 x 100 cm

bez názvu (ze série „Miska“), 2016
olej na plátně
80 x 100 cm

Schalensetzung (Labyrinth)
Kathedrale von Chartres – temporär 1992

umístění misky (labyrint)
katedrála v Chartres – dočasně 1992

bol für Fruchtbarkeit. Die leere Form birgt das Potenzial etwas aufnehmen zu können, die Rundung verrät weder Anfang noch Ende. Im Werk des Künstlers stehen die Schalen für Offenheit, Unendlichkeit und eine größtmögliche Freiheit des Betrachters, sie gedanklich mit Inhalt zu füllen. Als Objekte und Raumsetzungen verbinden sie sich in Alois Öllingers Aktionen mit der Architektur sakraler oder öffentlicher Räume und eröffnen als Interventionen neue Sichtweisen im Raum.

Zum Bogen abstrahiert und zur Kuppel umgewendet, verändert die Schale als Bildmotiv im Werk Alois Öllingers vielfach ihre Erscheinung, nicht ihre Grundform. Aus dem Medium der Malerei heraus ergeben sich neue Themenkomplexe sowie Handlungsanweisungen an Akteure, die zum integrativen Bestandteil der über lange Zeiträume entstehenden Prozesse werden. So werden z. B. entlang der Grenze zum tschechischen Nachbarland echte Regenbögen künstlich hervorgerufen über den Wasserstrahl von Feuerwehrschnäppchen und umschreiben dabei eine Kuppelform. Oder Steinformationen innerhalb desselben Gebirgsmassivs im Bayerischen- und Böhmerwald, die sich durch Berührung mehr und mehr über die Jahre abschleifen und aushöhlen, werden zum verbindenden Element und zur Interaktion der Menschen beider Länder. Viele weitere Aktionen – im vorliegenden Katalog ausführlich dokumentiert – folgen und dauern zum Teil bis heute an. Und alles begann mit der Schale...

Anjalie Chaubal

plodnosti. Prázdný tvar skrývá potenciál něco do sebe přijmout, oblost neprozrazuje začátek ani konec. V jeho díle misky značí otevřenosť, nekonečno a největší možnou míru svobody pozorovatele, který ji v myšlenkách naplňuje obsahem. Jako objekty umístěné do prostoru se propojují v Öllingerových akcích s architekturou sakrálních i veřejných prostor a jako intervence otevírají nové úhly pohledu v prostoru.

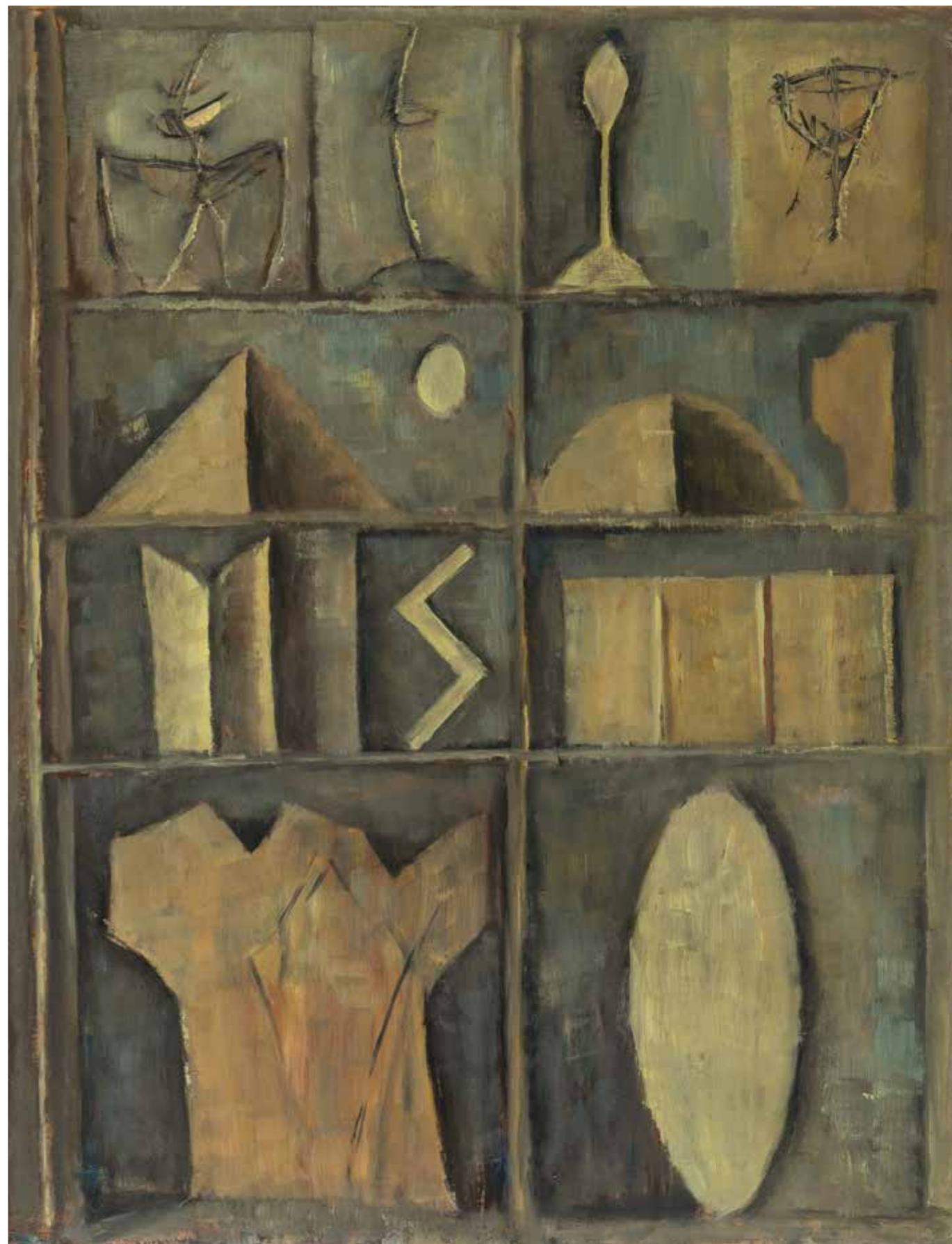
At' už abstrahovaná na oblouk či převrácená do podoby kupole, motiv misky se v díle Aloise Öllingera objevuje v četných podobách, ale vždy zůstává věrný svému původnímu tvaru. Z malby vycházejí nové soubory témat i pokyny aktérům, které se stávají integrativní součástí pomalu počínajících procesů. Tak se např. podél česko-německé hranice uměle vyvolávají skutečné duhy pomocí vody tryskající z hasičských hadic, které opisují tvar kupole. Nebo kamenné formace v témže horském masivu na bavorské i české straně Šumavy, které se dotykem během let stále více opotřebovávají a v nichž vznikají prohloubeniny. Tyto kamenné útvary se stávají spojujícím prvkem a interakcí lidí z obou zemí. Mnoho dalších akcí – podrobně zaznamenaných v tomto katalogu – následuje a částečně i dodnes trvá. A všechno začalo miskou...

Anjalie Chaubal

Setzkasten I, 1987
Acryl und Pigment auf Kreidegrund
120 x 90 cm

Police s příhrádkami I, 1987
akryl a pigment na křídovém podkladu
120 x 90 cm

Setzkasten II, 1984
Öl auf Papier auf Leinwand
65 x 54 cm

Police s příhrádkami II, 1984
olej na papíře na plátně
65 x 54 cm

ohne Titel (aus der Serie „Schale“), 1983
Öl auf Leinwand
60 x 40 cm

bez názvu (ze série „Miska“), 1983
olej na plátně
60 x 40 cm

ohne Titel (aus der Serie „Schale“), 1983
Öl auf Leinwand
65 x 81 cm

bez názvu (ze série „Miska“), 1983
olej na plátně
65 x 81 cm

Ausstellungsansicht
Städtische Galerie Cordonhaus Cham 2017

Přehled výstavy
Městská galerie Kordónův dům Cham 2017

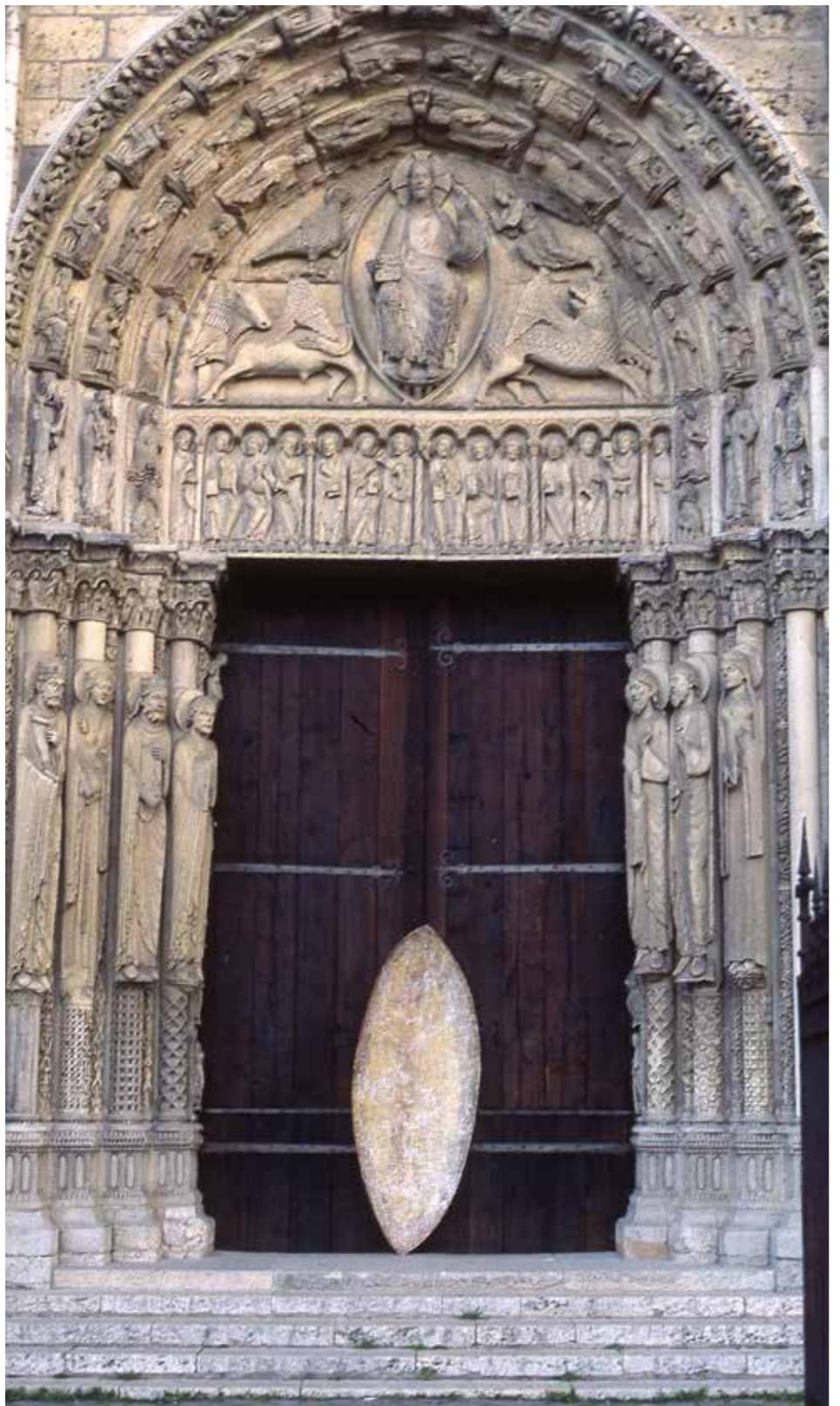
ohne Titel (aus der Serie „Schale“), 2005
Öl auf Leinwand
80 x 100 cm

bez názvu (ze série „miska“), 2005
olej na plátně
80 x 100 cm

Schale vor Rot, 2005
Öl auf Leinwand
80 x 100 cm

Miska před červenou, 2005
olej na plátně
80 x 100 cm

Schalensetzung Königsportal
Kathedrale von Chartres – temporär 1992

*Umístění misky před královské průčelí
katedrála v Chartres – dočasně 1992*

Schalensetzung
Alter Jüdischer Friedhof Prag – temporär 1994

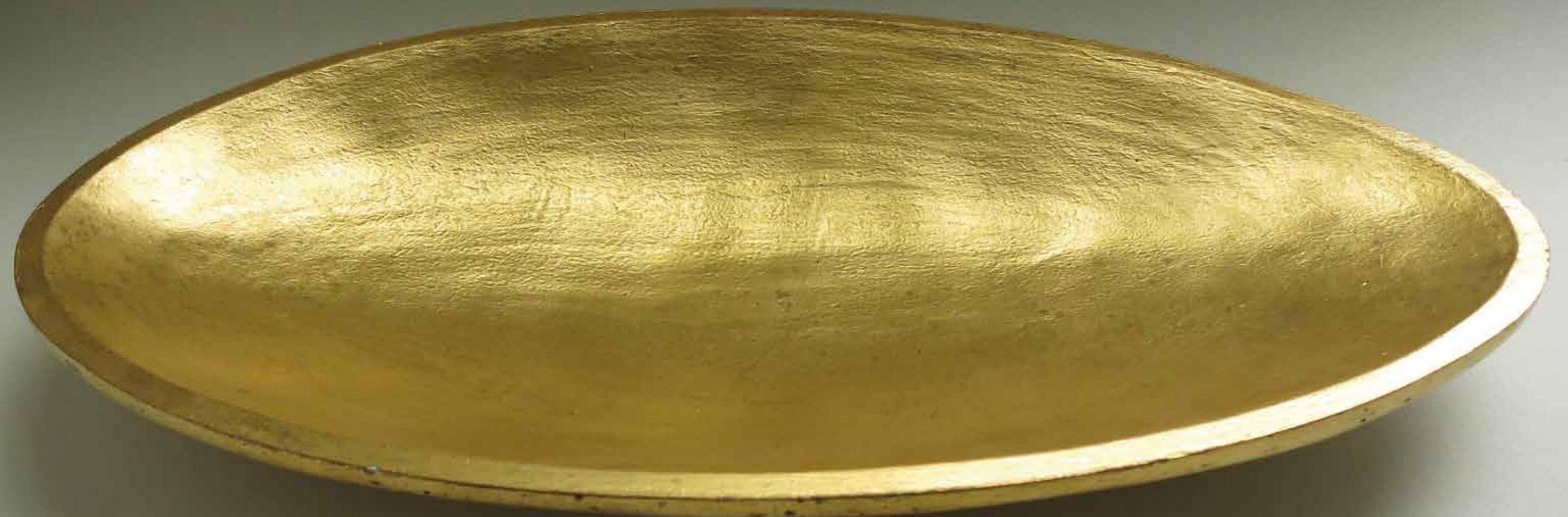
*umístění misky
Starý židovský hřbitov v Praze – dočasně 1994*

Schaleninstallation
Wallfahrtskirche Weißenregen/Bad Kötzting, 1998
Kunst im Kirchenraum, Diözese Regensburg

Instalace misky
poutní kostel ve Weißenregen/Bad Kötzting, 1998
Umění v církevním prostoru, Diecéze Řezno

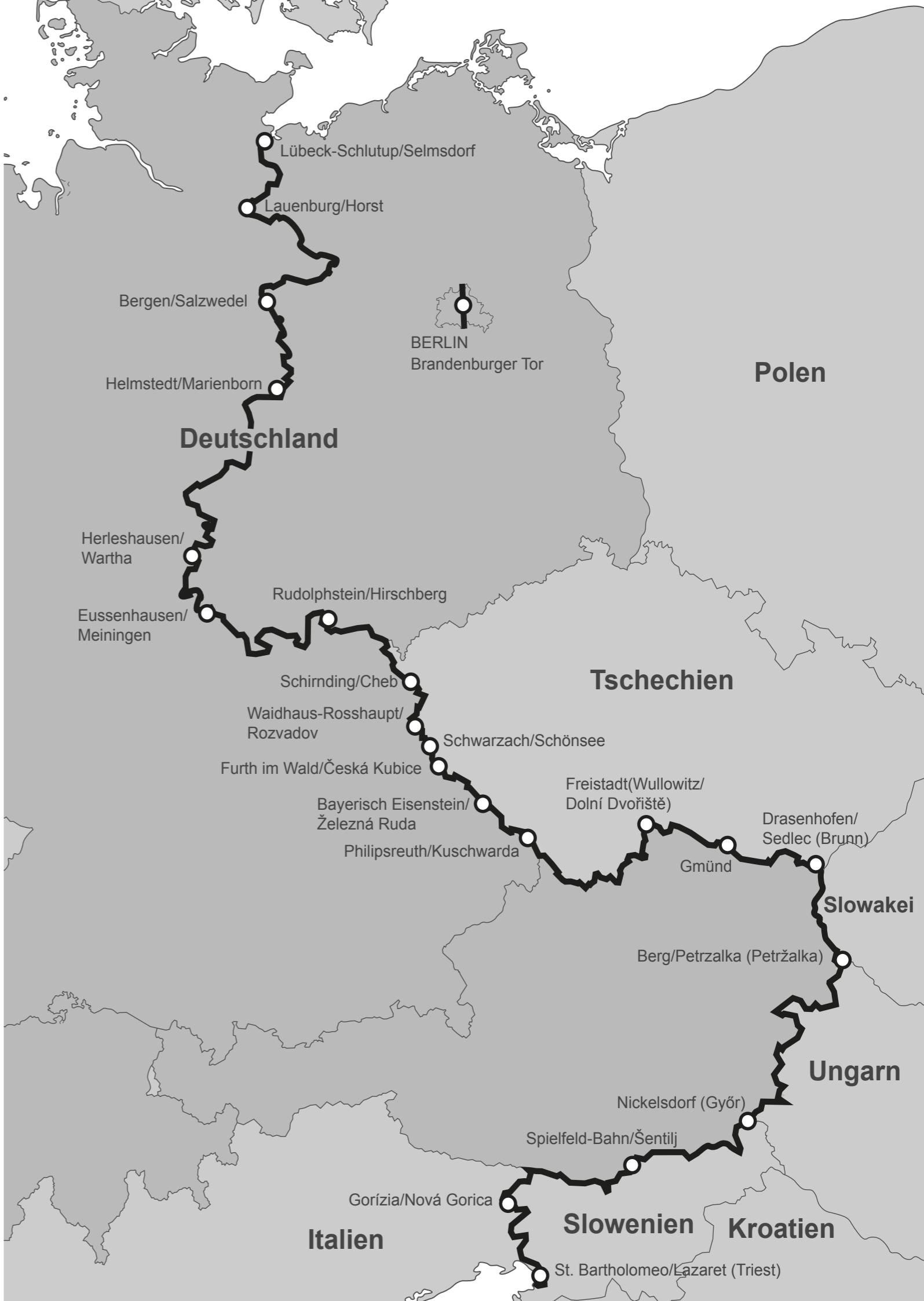

Kleine Schale, 2012
Polyester und Marmorstaub, vergoldet
30 x 18 x 4 cm

Malá miska, 2012
polyester a mramorový prach, pozlacené
30 x 18 x 4 cm

Zeit-Raum
Regenbogen

*Čas-Prostor
Duha*

1. Grenzaktion „Regenbogen“, 1992, Furth im Wald/Schafberg
ausführende Feuerwehren: Furth im Wald und Domažlice/CR

první přeshraniční akce „Duha“, 1992, Furth im Wald / Schafberg
prováděli hasiči: Furth im Wald a Domažlice

Museum Ostdeutsche Galerie

Východoněmecká galerie

Zehn Jahre nach dem Fall des Eisernen Vorhangs gibt es heute in Deutschland zwei „Ostgrenzen“: die in den Köpfen der Menschen, die sich immer noch entlang der ehemaligen „Demarkationslinie“ zwischen der BRD und der DDR und jetzt zwischen den „alten“ und den „neuen“ Bundesländern erstreckt, und jene, die die Grenze der Europäischen Gemeinschaft nach Polen, zur Tschechischen und Slowakischen Republik, nach Ungarn und Slowenien beschreibt. Beide Grenzen, die in den Köpfen und die in Wirtschaft und Politik, sind heute durchlässiger als je zuvor. Aber jeder weiß, dass viel Arbeit und Engagement dazu gehören, sie schließlich ganz zu überwinden. Kulturschaffende aus der Bildenden Kunst, der Literatur und der Musik haben in den letzten zehn Jahren die neuen Reise- und Informationsmöglichkeiten schneller und intensiver genutzt als andere. Junge Künstlerinnen und Künstler aus Ostberlin und den neuen Bundesländern integrierten sich schnell in den internationalen Kunstbetrieb und waren ebenso wie ihre Kollegen im Westen offen gegenüber Projekten im östlichen Europa. Künstler und Galerien aus den Grenzregionen nutzten die Möglichkeiten in den Nachbarländern. Museen und Künstlerhäuser haben grenzüberschreitende Projekte realisiert.

Der Maler und Aktionskünstler Alois Öllinger erinnert in seiner Aktion „Regenbogen 2000“ an beide Grenzen, die sich entlang des ehemaligen Eisernen Vorhangs bis heute erhalten haben. Ihm geht es vorwiegend um die Grenze in den Köpfen der Menschen, die durch gemeinsame Aktionen der Feuerwehren aus den Nachbarregionen überwunden werden soll. Hierbei entstehen zwei Symbole, die in der bildenden Kunst paradigmatische Bedeutung haben: Im Sprühnebel der Feuerwehrfontänen entsteht der Regenbogen, der in der christlichen Kunst nach den biblischen Quellen als Symbol des Friedens, der göttlichen Herrlichkeit, aber auch als Zeichen des Weltgerichts gedeutet

Deset let po pádu železné opony se v dnešním Německu nachází dvě „hranice s východem“ – jedna v hlavách lidí, která se stále ještě rozprostírá podél bývalé „demarkační linie“ mezi NSR a NDR a nyní vede mezi „starými“ a „novými“ spolkovými zeměmi, a druhá, opisující hranici Evropského společenství s Polskem, Českou a Slovenskou republikou, Madarskem a Slovinskem. Obě hranice, ta v myslích lidí, i ta v hospodářském a politickém vývoji, jsou dnes propustnější než kdy předtím. Ale dobře víme, kolik práce a nadšení je třeba k tomu, abychom je překonali nadobro. Výtvarníci, literáti i hudebníci v posledních deseti letech využívali nových cestovních a informačních možností rychleji a intenzivněji než jiní. Mladí umělci z východního Berlína a nových spolkových zemí se rychle integrovali v mezinárodním uměleckém dění a byli spolu se svými západními kolegy otevřeni vůči projektům ve východní Evropě. Umělci a galerie v pohraničí využívali možnosti, které se jim nabízely v sousedních zemích. Muzea i domy umění realizovaly přeshraniční projekty.

Malíř a akční umělec Alois Öllinger ve svém výstupu „Duha 2000“ připomíná obě hranice, které dodnes vedou podél bývalé železné opony. Jde mu především o hranici v hlavách lidí, která má být překonána společnými akcemi hasičských sborů v sousedních regionech. Přitom vznikají dva symboly, které ve výtvarném umění nesou paradigmatické významy: Pod kapkami stříkajících hasičských hadic se objevuje duha, kterou křesťanské umění podle biblických pramenů vykládá jako symbol míru, boží nádhery, ale i jako znak božího soudu, a kruhová sestava stříkaček zpodobňuje kupoli, která se uplatňovala už v předkřesťanských světských i sakrálních

stavbách jako symbol zeměkoule obklopené nebesy. Vedle duhy platí i kupole za symbol věčnosti, který, jak ukazuje architektura londýnského Millenium Dome, dodnes neztratil svůj význam.

Öllingerova akce, které už roku 1999 předcházela generálka na 23 místech od severoněmeckého Lübecku po italský Terst, a která zažila premiéru roku 1992 za společného přičinění hasičů z Furth im Wald a Domažlic, si klade za cíl „překlenout hraniční čáry a navodit nová přátelství“. Řadí se pod konceptuální umění, které do popředí staví činnost, což neumožnuje, aby se z vlastního uměleckého díla vystavilo víc než kreslené a malované návrhy, texty a fotky. Během několika málo minut svého trvání je ale zároveň i land artem, protože vyznačuje vlastnosti krajiny, upozorňuje na dopad lidských zásahů do ní, zprostředkovává estetické vnímání a reakci umělce. Každopádně je uměním, jelikož apeluje – v zásadě všem čitelnými – uměleckými symboly na kolektivní paměť. První akce z roku 1992 byla možná dokonce nejpůsobivější ze všech: hasiči z Furth im Wald a Domažlic a Schafbergu se rozestavěli po okraji latkami vyznačeného kruhu o průměru dvacet metrů kolem hraničního Černého potoka (Bystřice) a pomocí vodních stříkaček vytvořili kupoli. Díky paprskům zapadajícího slunce vznikla duha, která spojila obě strany hranice.

My v Muzeu Východoněmecké galerie v Řeznu jsme z projektových skic, fotek a doprovodných uměleckých prací sestavili výstavu, abychom podpořili vyvrcholení Öllingerova projektu, které se uskutečnilo 5. srpna 2000, protože tato performance zrcadlí naše vlastní cíle. V polských, českých, slovenských a lotyšských umělcích, v muzeích v Polsku, Rusku, Lotyšsku, České republice a Chorvatsku, v německých umělcích opětovně vystavujících v tamních institucích jsme našli partnery, se kterými můžeme obnovit kulturní vztahy mezi Německem a východem střední Evropy, přeúšené následky druhé světové války. Sled akcí Aloise Öllingera od Lübecku po Terst symbolizuje i naši práci.

Axel Feuß, 2000

wurde, durch die kreisförmige Anordnung der Fontänen die Kuppel, die schon seit vorchristlicher Zeit bei profanen und religiösen Bauten als Symbol des Erdkreises galt, der von der Himmelskuppel überwölbt wird. Wie der Regenbogen ist also auch die Kuppel ein Ewigkeitssymbol, das, wie die Architektur des Londoner „Millenium Domes“ zeigt, bis heute seine Bedeutung nicht verloren hat.

Öllingers Aktion, zu der ein Vorlauf bereits 1999 an 23 Orten zwischen Lübeck und Triest stattfand und die zuerst 1992 mit Feuerwehrleuten aus Furth im Wald und Domažlice ausprobiert wurde, soll die „Trennlinie überbrücken und Freundschaft stiften“. Sie gehört der Konzept-Kunst an, da sie das Handeln in den Vordergrund stellt und vom eigentlichen Kunstwerk lediglich gezeichnete und gemalte Entwürfe, Texte und Fotos ausgestellt werden können. Sie ist in den wenigen Minuten ihres Bestehens aber auch Land Art, denn sie signalisiert das Eigene des Landschaftsraums, das Problem der menschlichen Eingriffe, die ästhetische Wahrnehmung und die Reaktion des Künstlers. In jedem Fall ist sie Kunst, denn sie appelliert mit – eigentlich von jedem lesbaren – künstlerischen Symbolen an das kollektive Gedächtnis. Die erste Aktion 1992 war womöglich bereits die wirkungsvollste, als Feuerwehrleute aus Furth im Wald, Domažlice und Schafberg sich in einem vorher mit Holzpflöcken markierten Kreis von 20 Meter Durchmesser um den Grenzbach Pastritz aufstellten und mit Wasserfontänen die Kuppel gestalteten. Die Strahlen der tiefstehenden Sonne schufen dabei einen Regenbogen, der die Grenzlinie überspannte.

Das Museum Ostdeutsche Galerie in Regensburg unterstützte mit einer Ausstellung der Projektskizzen, Fotos und begleitenden künstlerischen Arbeiten die Hauptaktion, die anschließend am 5. August 2000 stattfand, da sie unseren eigenen Intentionen entspricht. Mit Künstlerinnen und Künstlern aus Polen, Tschechien, der Slowakei und Lettland, mit Museen in Polen, Russland, Lettland, der Tschechischen Republik und Kroatien, mit deutschen Künstlern, die dort wieder ausstellen, haben wir Partner gefunden, um die durch die Folgen des Zweiten Weltkrieges unterbrochenen kulturellen Beziehungen zwischen Deutschland und dem Osten Mitteleuropas wiederherzustellen. Alois Öllingers Aktionslinie von Lübeck bis Triest symbolisiert auch unsere Arbeit.

Axel Feuß, 2000

Aktion Regenbogen, 1999, Berlin, zwischen Reichstag und Brandenburger Tor, am ehemaligen Verlauf der Mauer

akce Duha, 1999, Berlín mezi budovou parlamentu a Braniborskou branou, kudy dříve vedla Berlinská zed'

Oben
Furth im Wald 2014
Unten
Freistadt (Wullowitz/Dvořiště), 1999

Oben
Feuerwehren Bayerisch Eisenstein/Železná Ruda
Unten
Feuerwehren Furth im Wald/ Domažlice

nahoře
hasiči Bayerisch Eisenstein/Železná Ruda
dole
hasiči Furth im Wald/ Domažlice

nahoře
Furth im Wald 2014
dole
Freistadt (Wullowitz/Dvořiště), 1999

Aktionsfotos „Regenbogen 2014“
Furth im Wald/Schafberg

fotografie z akce „Duha 2014“
Furth im Wald / Schafberg

Bahnhof Bayerisch Eisenstein, 1999
nádraží Bayerisch Eisenstein, 1999

Am Spreebogen, Berlin, 2000

Schirnding/Cheb (Eger), 1999

St. Bartholomeo/Lazaret (Triest), 1999

Gmünd (Niederösterreich), 1999
Gmünd (Dolní Rakousko), 1999

Rudolphstein/Hirschberg, 1999

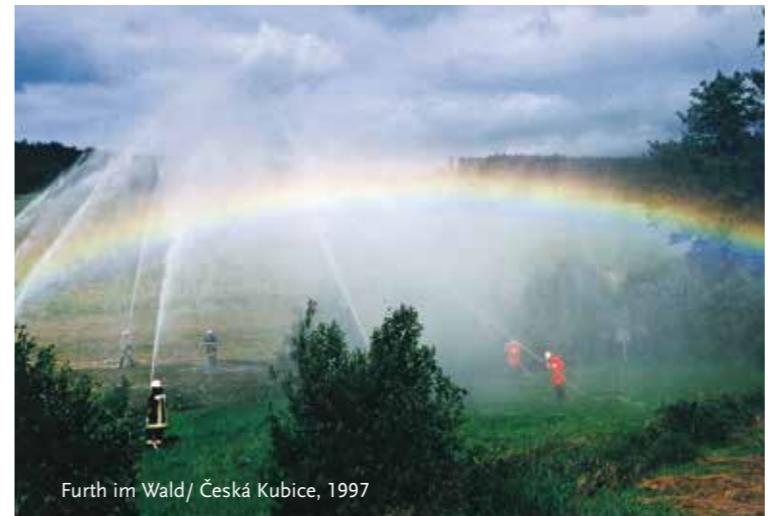
Berg/Petržalka (Bratislava), 1999

Spielfeld-Bahn/Sventilj, 1999

Furth im Wald/ Česká Kubice, 1997

Helmstedt / Marienborn, 1999

Lauenburg / Horst, 1999

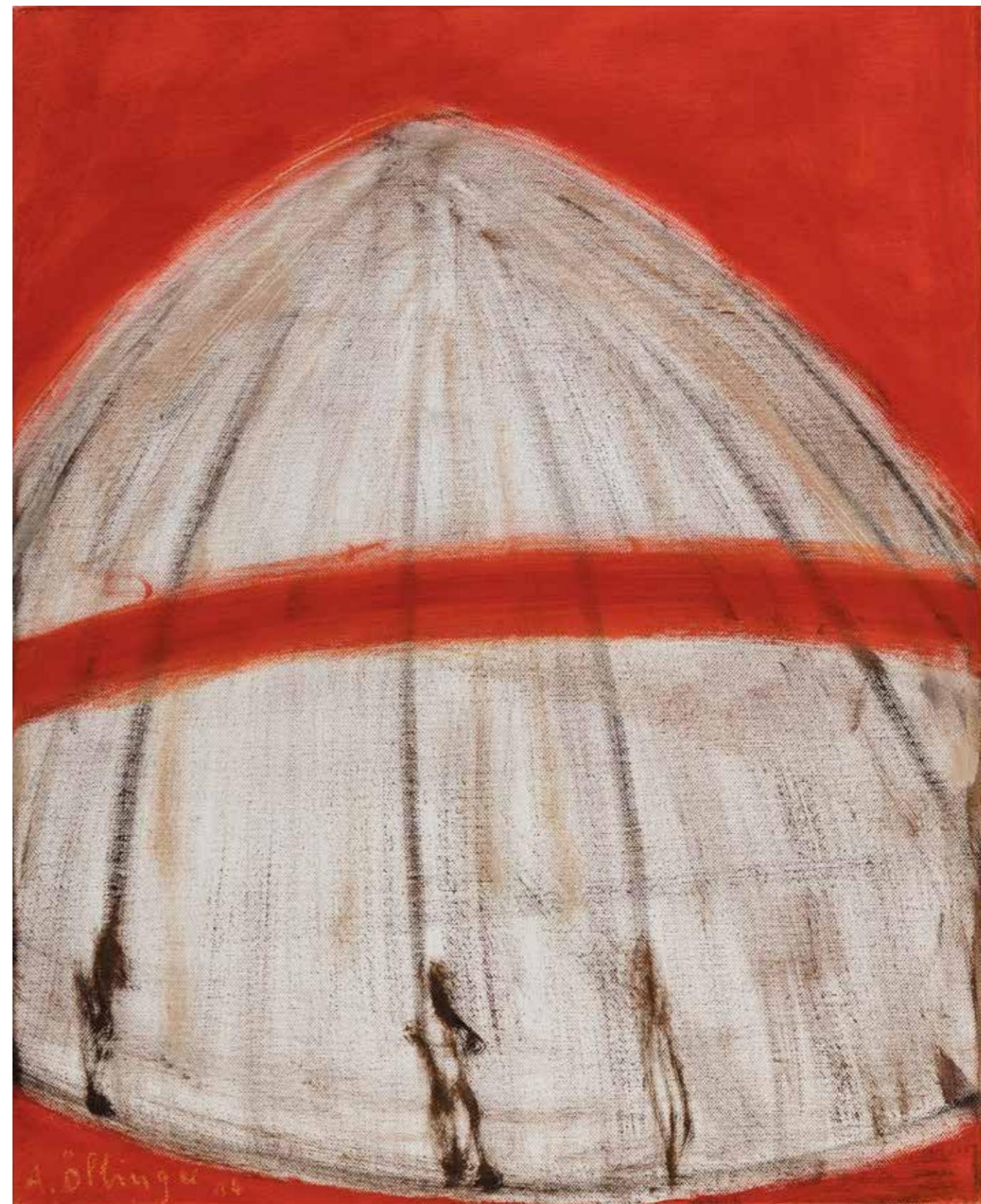
Ausstellungsansicht
Städtische Galerie Cordonhaus Cham 2017

Přehled výstavy
Městská galerie Kordónův dům Cham 2017

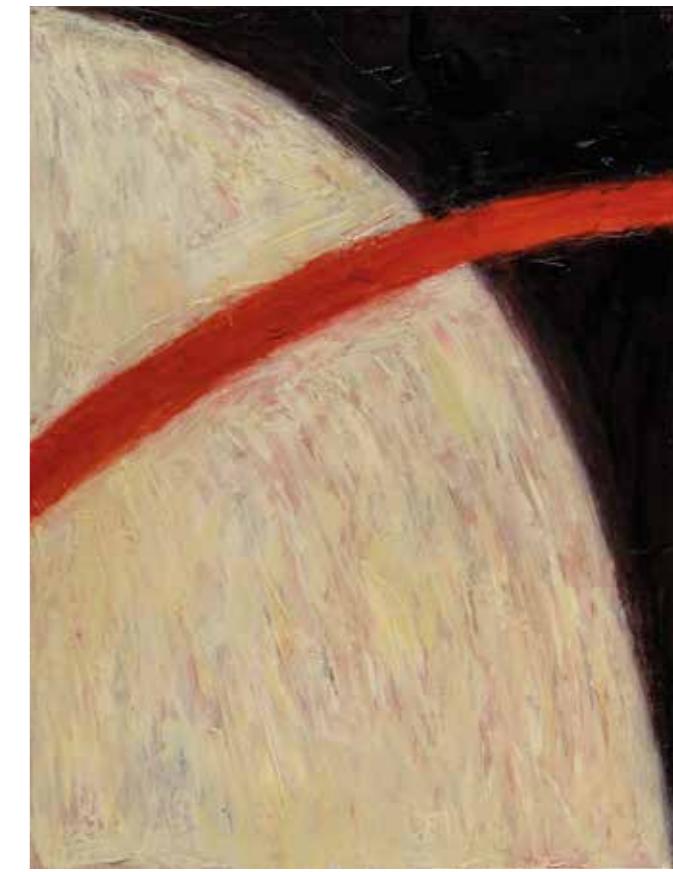
aus der Serie „Kuppel und Bogen“, 2014
Öl auf Leinwand
40 x 50 cm

ze série „Kupole a oblouk“, 2014
olej na plátně
40 x 50 cm

aus der Serie „Kuppel und Bogen“, 2014
Öl auf Leinwand
60 x 50 cm

ze série „Kupole a oblouk“, 2014
olej na plátně
60 x 50 cm

4 Studien aus der Serie
„Kuppel und Bogen“, 2014
Öl auf Leinwand
je 40 x 30 cm

4 studie ze série
„Kupole a oblouk“, 2014
olej na plátně
40 x 30 cm

aus der Serie „Kuppel und Bogen“, 2014
Öl auf Leinwand
30 x 40 cm

ze série „Kupole a oblouk“, 2014
olej na plátně
30 x 40 cm

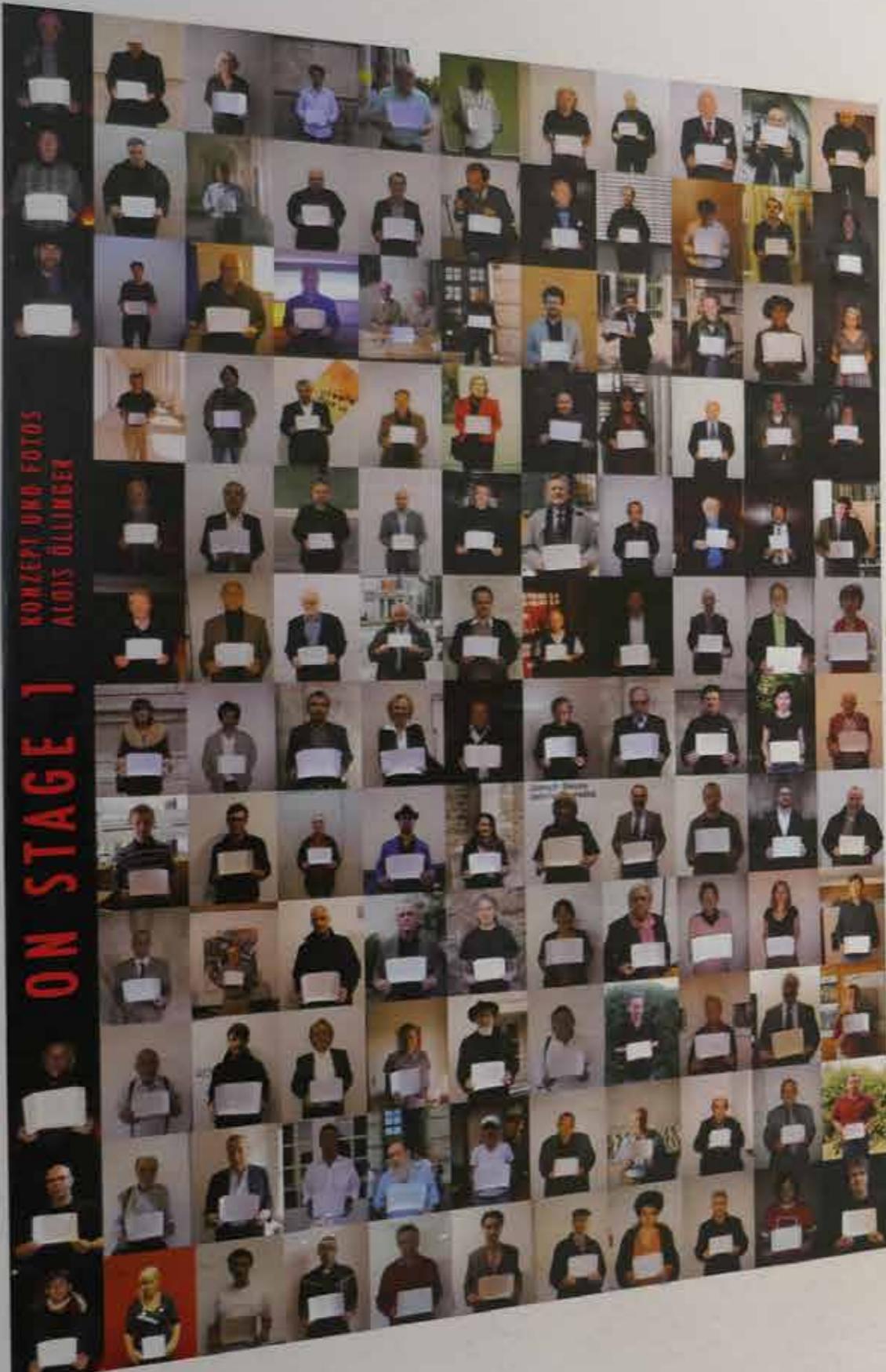
Kuppel und Rot, 2000
Öl auf Leinwand
140 x 120 cm

Kupole a červená, 2000
olej na plátně
140 x 120 cm

Zeit-Raum
Bühne
Čas-Prostor
Pódium

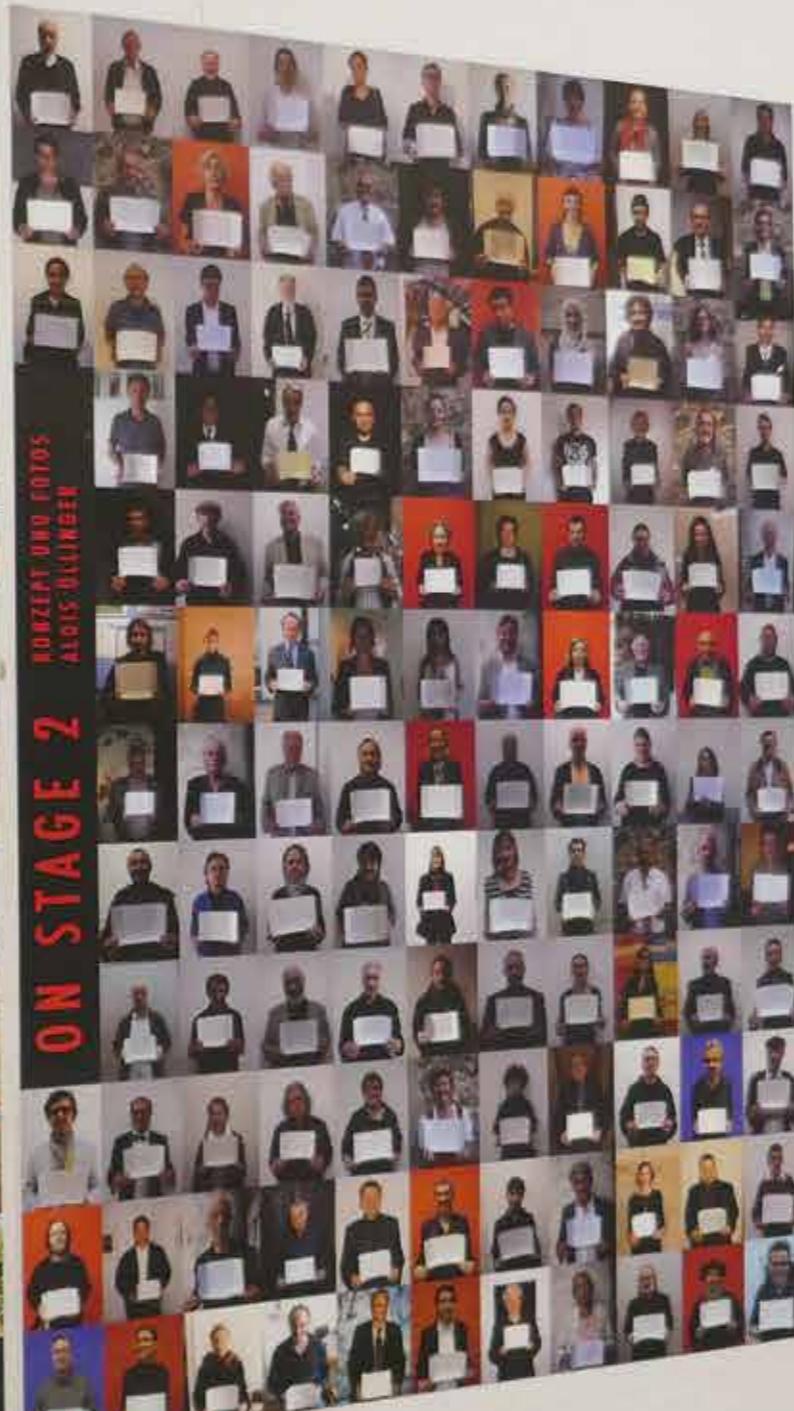
ON STAGE 1

KONZEPT UND FOTOS
ALOIS ÖLLINGER

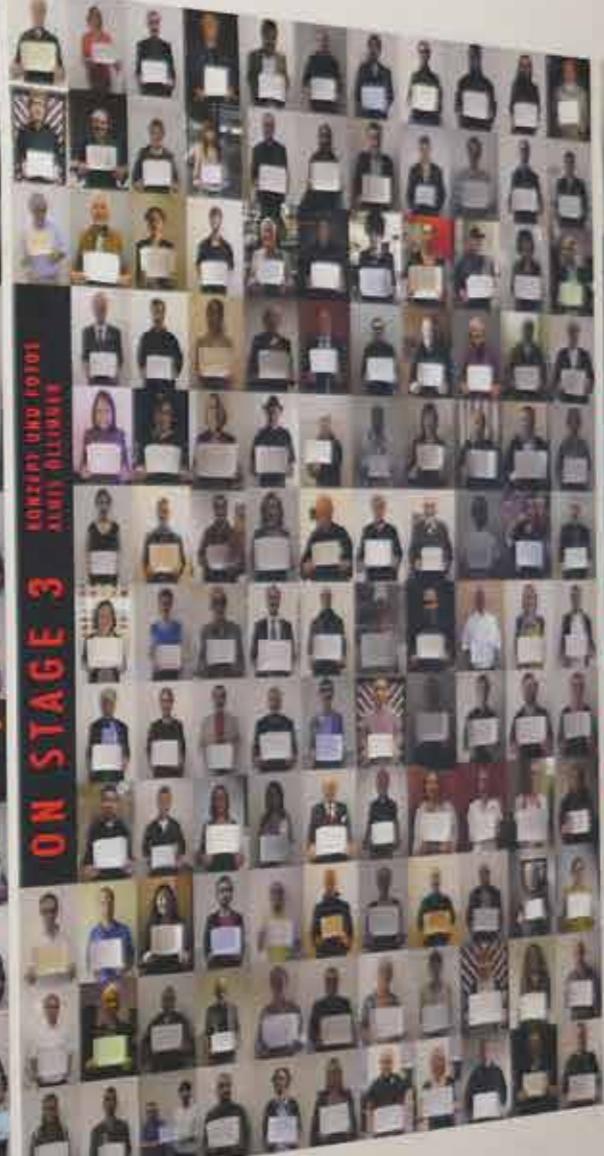
ON STAGE 2

KONZEPT UND FOTOS
ALOIS ÖLLINGER

ON STAGE 3

KONZEPT UND FOTOS
ALOIS ÖLLINGER

ON STAGE 4

KONZEPT UND FOTOS
ALOIS ÖLLINGER

Eine leere Bühne in den Händen halten, das kann Erinnerungen wachrufen, beispielsweise an Max Ernsts stellvertretende Kunstfigur, an den Vogelmensch-Bildträger („Loplop represente“) als Sinnbild autoreflexiver Kunst. Was mag das beim Betrachter anregen, der sich nun selbst in dieser Rolle wiederfindet, ohne Künstler zu sein? Immerhin, es ist kein Bild, sondern das Pappmodell eines aufgeschnittenen „white cube“, das dieser frontal präsentiert.

Ein Hinweis auf jene umstrittene und doch immer wieder realräumlich aufgesuchte künstliche Ausstellungssituation seit der Moderne? Sie dient dazu, um Kunstsetzungen ästhetisch 1:1 aus sich selbst heraus wirken zu lassen. Entsprechend ihrer bildnerisch formulierten Eigensprachlichkeit sollen sich diese Qualitäten nuanciert entfalten können, möglichst störungsfrei von artfremden Einflüssen, etwa analog zu wissenschaftlich kontrollierbaren Laborbedingungen. Die Kontextkunst oder gar Dienstleistungskunst folgt demgegenüber konträr orientierten Strategien der Reintegration in Alltagserfahrungen gesellschaftlicher Zusammenhänge oder strebt zuweilen auch eine Repolitisierung der Kunst an.

Als Ausstellungsmacher, Kurator oder Kunstvermittler symbolisiert das Modell zugleich den selbst gestellten, latent immer wieder neu angestrebten Auftrag, nämlich – so möchte ich zumindest mein Engagement verstanden wissen – möglichst viel Raum zu „geben“, Räume „offen zu halten“ für wahrlich „begeisternde“ künstlerische Entwicklungen und ebenso multidisziplinär kritisch produktive Interaktionen mit einem dafür besonders „aufgeschlossenen“ sich interessiert „einbringenden“ Publikum. In dieser merkwürdigen Pose mag somit auch programmatisch eine „Haltung“ augenfällig werden, die sich für bisher ungenutzte, übersehene, vergessene oder neu zu kreierende Frei- und „Spiel-Räume“ einsetzt. Das können konstante „Schauplätze“ sein, etwa für Ausstellungsreihen in traditionell repräsentativ dafür vogesehenen Räumen ebenso wie in experimentell reizvollen, räumlich aber eher ungewöhnlichen Transfer-Situationen (Passagen, Korridore, Abseiten, Foyers, Treppenhäuser u.a. Zwischenräume), aber auch „mobil“ im „Fortgang“ temporär sich jeweils an wechselnd anderen Orten erprobende dialogische Raum-“Erfahrungen“.

„Definierte Offenheit“, scheinbar ein Pradox, wie hier „modellhaft“ doch veranschaulicht, ist zudem lebendiges Kriterium für anspruchsvolle Kunst, die konkret Anstöße bietet, also komplex anregende Perspektiven „eröffnet“ für sinnlich-geistige Interventionen einer eigenverantwortlich möglichst ebenso anspruchsvoll reflektierten Betrachtung.

Christian Schneegass

Držet prázdné pódium v rukou může vyvolat vzpomínky, jako například na umělecké alter-ego Maxe Ernsta, ptačího člověka nesoucího obraz („Loplop represente“) jako symbol autoreflexivního umění.

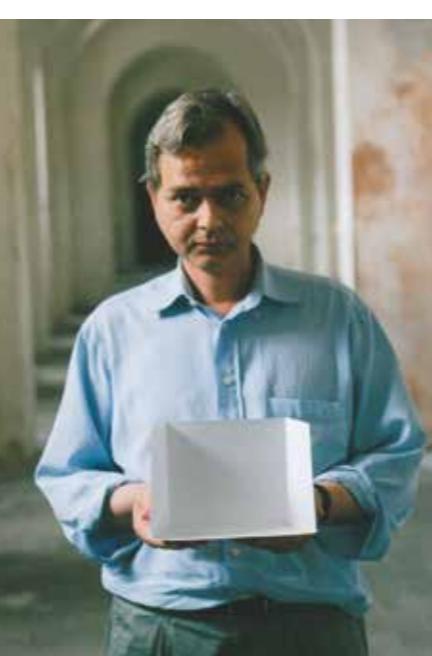
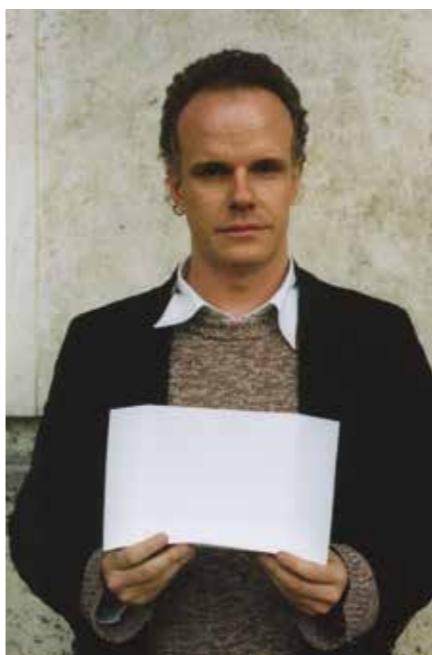
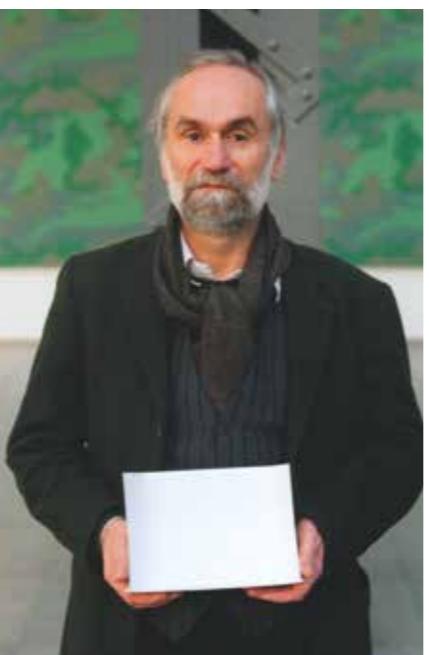
Co to vyvolává u diváka, který se nyní nachází v této roli, aniž by byl umělcem? Koneckonců, nejde o obrázek, ale o kartonový model rozřznuté „white cube“, které frontálně předvádí.. Odkaz na ty kontroverzní a přece znova realistickoprostorově hledané umělecké výstavní situace od moderny? Slouží k tomu, aby umělecká kompozice působila esteticky 1: 1 sama ze sebe. V souladu s jejich obrazově formulovaným vlastním jazykem by se tyto vlastnosti měly nenápadně rozvíjet, bez jakéhokoli zásahu cizích vlivů, tak trochu analogicky k vědecky kontrolovatelným laboratorním podmírkám. Naproti tomu kontextuální umění nebo dokonce umění jako služba se řídí opačně orientovanými strategiemi sloužícími reintegraci do každodenních zkušeností společenských kontextů nebo se nezřídka pokouší o repolitizování umění.

Jako organizátor výstavy, kurátor nebo umělecký mediátor symbolizuje tento model současně vlastní, latentně neustále obnovované poslání, totiž - alespoň já sám svoje angažmá takto chápou - „dát“ co nejvíce prostoru, prostory „nechat otevřené“ pro skutečně „inspirativní“ umělecký vývoj a stejně tak pro multidisciplinární kriticky produktivní interakce s nadmíru „otevřeným“ zájmem „vznešeného“ publiku.

V této zvláštní představě se také může projevit programový „postoj“ obhajující dosud nevyužité, přehlédnuté, zapomenuté nebo nově vytvořené svobodné „divadelní prostory“. Mohou to být trvalá „dejistě“, například pro výstavní sérii v tradičně reprezentativních místnostech, stejně jako v experimentálně atraktivních prostorových, avšak spíše neobvyklých, prostředích transferu (průchody, koridory, bočnice, foyer, schodiště, meziprostory apod.), ale také „mobilní“ v „průběžných“, na dočasné se měnících, různých místech vyzkoušené dialogické prostorové „zkušenosti“.

„Definovaná otevřenosť, “ zdánlivě paradoxní, avšak zde přece jen modelově znázorněná, je také živým kritériem pro ambiciózní umění, které poskytuje hmatatelné podněty, čímž otevírá komplexní pohledy na empiricko-duchovní zásahy vlastní odpovědnosti jako na stejně sofistikovaný odraz.

Christian Schneegass

...die Frage ist: was mache ich denn da mit der Bühne?
Ich werde gebeten, zwischen Tür und Angel, eine schöne,
kleine Faltung zu halten, in die Kamera zu sehen und
werde fotografiert. Das mache ich mit der „Bühne“.
Dass es eine Bühne ist, wird mir erst später erklärt.

Was ist das überhaupt für ein Objekt?
Zunächst ist es eine offene Struktur. Ein weißes
klares Etwas und doch ein Geheimnis.
So wie jede gute Bühne.

Was ist das für ein Gefühl, dieses leichte Ding zu halten?
Es ist ein sehr „ausgestelltes“ Gefühl.

Ist das eine offene Projektionsfläche?
Kann es wohl sein.

Das Foto ist ein Dialog zwischen dem Modell, dem
Gegenüber, Ihnen und mir.
Das Foto von mir ist eher ein klassisches Autorenporträt.
Schön dabei ist, daß die Größenverhältnisse verändert
sind. Ich bin größer als die Bühne. Das gibt es – vor allem
im übertragenen Sinne – niemals.

Der Satz oder Text kann die Situation beschreiben oder
einen Eindruck oder ein Gefühl oder einen Gedanken
wiedergeben zur leeren Bühne, auf der nichts oder doch
etwas stattfindet.

Gibt es die Leere überhaupt?
Natürlich gibt es Leere.

Ist die Frage blödsinnig oder interessant?
Sie ist unnötig, außer man will sich orientieren.

Welche Fragen wirft diese Aktion auf?
Wem kommt sie (die Aktion) zugute? Wer bin ich
als Bühnen-„arbeiter“, welche Verantwortung trage ich
gegenüber dem Betrachter, was spielt sich ab, wenn alle
hinsehen und doch jeder etwas anderes sieht...

Nora Gomringer
(Die Fragen wurden gestellt von Alois Öllinger)

... otázka zní: co to tu dělám, s pódiem?
Sotva vejdou do dveří, požádají mě, abych podržela pěkný
malý předmět složený z papíru, abych se podívala do
kamery a fotí mě. To dělám s tím „pódiem“.

*Že to je pódium, mi je vysvětleno až dodatečně. Co je to
vlastně za předmět?*
Nejprve je to otevřená struktura. Bílé jasné něco a přece jen
tajemství. Tak jako každá dobrá scéna.

Co je to za pocit, držet tuto lehoučkou věc?
Člověk se cítí „vystaveně“.

Je to otevřená projekční plocha?
Může být.

Fotka je dialog mezi modelem, protějkem, Vámi a mnou.
Moje fotka je spíš klasický autorský portrét. Je na tom hezké,
že se pozměnily poměry velikostí. Jsem větší než pódium.
Nemožné – zejména v přeneseném smyslu.

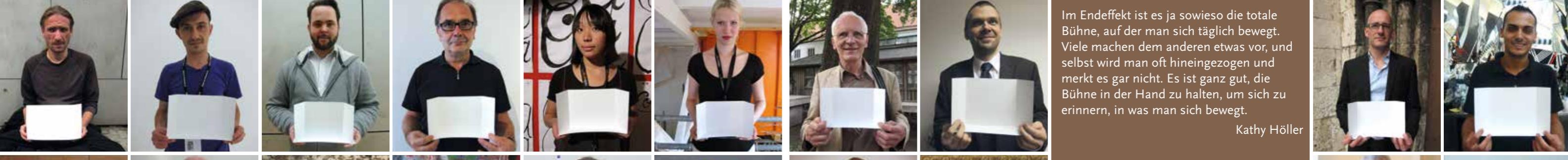
Věta nebo text dokáže popsat situaci nebo zprostředkovat
vjem nebo pocit nebo myšlenku k prázdnému pódiu, na němž
se nekoná nic nebo přece jen něco ano.

Existuje vůbec prázdro?
Samozřejmě, že existuje.

Je ta otázka hloupá nebo zajímavá?
Je zbytečná, ledaže se chceme orientovat.

Jakou otázku tato akce vyvolává?
Komu (ta akce) prospívá? Kdo jsem jako pódiový „pracovník“,
jakou zodpovědnost nesu vůči pozorovatelů, co se odehrává,
když se všichni dívají a přesto každý vidí něco jiného...

Nora Gomringerová
(Otázky byly pokládány Aloisem Öllingerem)

Hoffentlich kommt mir kein Wort
dazwischen.

Friedhelm Mennekes

Snad mi cestu nepřekříží slovo.

Friedhelm Mennekes

Im Endeffekt ist es ja sowieso die totale Bühne, auf der man sich täglich bewegt. Viele machen dem anderen etwas vor, und selbst wird man oft hineingezogen und merkt es gar nicht. Es ist ganz gut, die Bühne in der Hand zu halten, um sich zu erinnern, in was man sich bewegt.

Kathy Höller

V konečném důsledku je to beztak totální pódium, na kterém se každodenně pohybujeme. Mnozí před druhým něco hrají, a člověk sám se toho často zaplete a ani to nepozná. Je to docela dobře, držet v ruce pódium, připomenout si, v čem se pohybujeme.

Kathy Höllerová

Es ist zu leicht und ich muss sie kontrollieren
und ich muss meine Balance zu ihr halten
Reem Al Ghait, Künstlerin

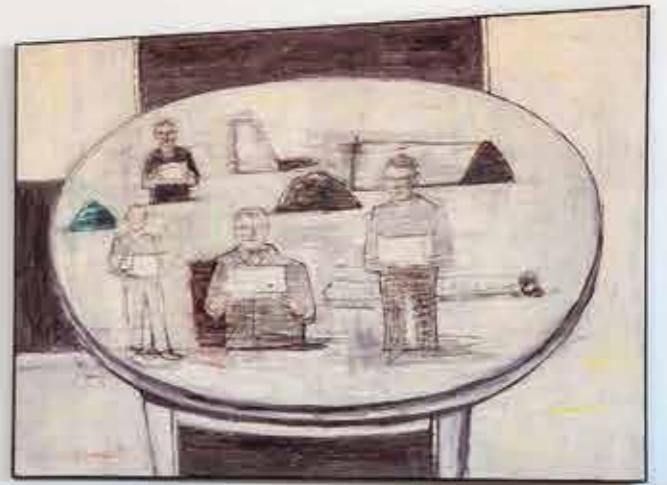
Je to příliš lehké a musím je řidit a musím se
s ním vybalancovat
Reem Al Ghaithová

Die Situation war für mich eigentlich unangenehm.
Es ist eh schon schwierig, fotografiert zu werden.
Man fungiert halt so als Ständer für die Bühne.
Michael Sailstorfer

Ta situace pro mě byla vlastně nepříjemná. Už tak
je těžké být fotografován. Člověk tak zkrátka funguje
jako stojan na pódiu.
Michael Sailstorfer

Ausstellungsansicht
Städtische Galerie Cordonhaus Cham 2017

Přehled výstavy
Městská galerie Kordónův dům Cham 2017

Meine erste Assoziation ist: man fühlt sich selber auf die Bühne gestellt.

Es ist eine Mischform: einerseits etwas Privates, andererseits hat es etwas Offizielles, Bühnenartiges.

Man weiß nicht, worauf sich der Blick der Kamera konzentriert, auf einen selber oder auf das Objekt als etwas sehr Formales, Kantiges in dieser merkwürdigen bauchlastigen Haltung.

Man hat kein Bild vor sich sondern etwas, das Raum schafft.

Das gibt dem Ganzen eine merkwürdige Struktur vom Bewusstsein her. Einerseits ist es das eigene Gesicht, andererseits etwas Inhaltsloses, das erweckt gegensätzliche Gefühle.

Ich habe mich mit dem Tempel von Jerusalem befasst beim Paulus-Buch. Der war auch leer. Da ist die Anwesenheit Gottes nichts anderes als eine große Leere.

Der Rahmen verändert sich, man geht in einen anderen Zustand über. Dazu Hannah Arendt: „Alles was wir machen hat Bühnencharakter. Du zeigst Dich!“

Alois Prinz

Moje první asociace zní: člověk se sám cítí, jako by ho postavili na pódium.

Je to směsice: na jednu stranu něco soukromého, na druhou to má do sebe něco oficiálního, pódiového.

Člověk neví, na co se soustředí pohled kamery, na něj samotného nebo na objekt jako něco velmi formálního, hranačitého ve své podivném instinktivním držení.

Člověk před sebou nemá obraz, nýbrž něco, co vytváří prostor.

To tomu celku dává podivnou strukturu co se týká vědomí. Na jednu stranu je to vlastní obličej, na druhou něco bezobsažného, to vzbuzuje protichůdné pocity.

Při knize Pavlově jsem se zabýval jeruzalémským chrámem. Ten byl také prázdný. Tam přítomnost boží není nic jiného než velké prázdro.

Rámcem se mění, přecházíme do jiného stavu. K tomu Hannah Arendtová: „Vše, co činíme, má pódiový charakter. Ukazuje se!“

Alois Prinz

aus der Serie „Bühne“, 2015
Öl auf Leinwand
100 x 120 cm

ze série „Pódium“, 2015
olej na plátně
100 x 120 cm

aus der Serie „Bühne“, 2015
Öl auf Leinwand
100 x 120 cm

ze série „Pódium“, 2015
olej na plátně
100 x 120 cm

aus der Serie „Bühne“, 2015
Öl auf Leinwand
24 x 30 cm

ze série „Pódium“, 2015
olej na plátně
24 x 30 cm

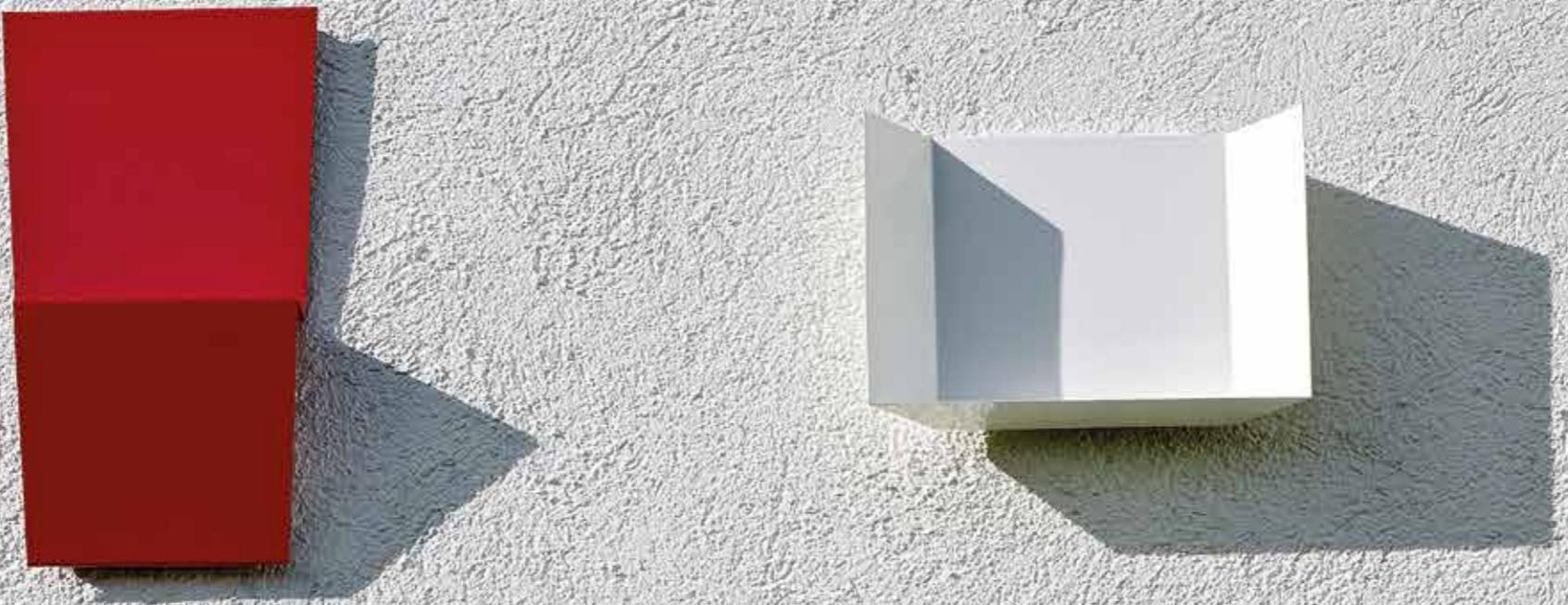

aus der Serie „Bühne“, 2015
Öl auf Leinwand
24 x 30 cm

ze série „Pódium“, 2015
olej na plátně
24 x 30 cm

Zeit-Raum
Landeplätze

Čas-Prostor
Přístaviště

Landeplätze, Außenfassade Ev. Cantate-Kirche
Kirchheim/München, 2016

přistaviště, vnější fasáda evangelického kostela
Kirchheim/Mnichov, 2016

Landeplatz, „Kurzturm“
Grenzberg Čerchov, CR

přistaviště, „Kurzova věž“
Čerchov

Landeplätze am Centrum
Bavaria Bohemia, Schönsee

přistaviště u Centra
Bavaria Bohemia, Schönsee

Zeit-Raum-Landeplätze Raumzeichnungen an Fassaden und Bäumen

Čas-Prostor-Přistaviště

Koncepce prostorové kresby na stavbách a stromech

Mit Installationen, Objekten und Aktionen tritt der Künstler Alois Öllinger seit Jahrzehnten in interregionale Dialoge zwischen Ländern und Landschaften ein. In zahlreichen grenzüberschreitenden Kunstprojekten schafft er gedankliche Verbindungen über Trennlinien hinweg, seien es Grenzen oder andere Schranken. Seine Arbeiten werden zu Markierungen, die Beziehungen zwischen Regionen schaffen. Für sein Engagement für grenzüberschreitenden Kultur-Austausch wurde Alois Öllinger 2010 mit dem Brückenbauerpreis des Vereins Bavaria Bohemia e.V., der das deutsch-tschechische Kulturzentrum in Schönsee trägt, ausgezeichnet.

Die Aktion Regenbogen und die Berührsteine im Künischen Gebirge im bayerisch-tschechischen Grenzraum stehen für Alois Öllingers Idee, durch temporäre Aktionen und dauerhafte Zeichen Regionen zu verbinden. In diesem Kontext sind auch seine Bildobjekte „Landeplätze“ zu sehen, die er als verbindende Raumzeichnungen auffasst. Die Ausgangssituation für die „Landeplätze“ aus Sitz und Bühne war eine Arbeit zum Thema „Dialog mit Bautzen“, die 1998 zu einer Ausstellung im Kunstverein Bautzen entstand. Dabei sollten eine konvexe und eine konkave farbige Form den Dialog mit dem Partnerlandkreis symbolisieren. 1991 hatten der Landkreis Cham und der Landkreis Bautzen eine Partnerschaft geschlossen, die kommunale Zusammenarbeit, aber auch Begegnungen zwischen Bürgerinnen und Bürgern, zwischen Gruppen und Vereinen, fördern soll. Öllingers Ausstellung „Bildobjekte“ war vom 3. Juli bis 4. August 1998 in der Galerie Budissin des Kunstvereins Bautzen im Stadtzentrum zu sehen und war eingebunden in das Austauschprogramm der beiden Landkreise. Zeichenhaft für den Austausch wurden schließlich die Formen, Ölfarbe auf Nickeltitan-

Pomocí instalací, objektů a akcí vstupuje umělec Alois Öllinger už po desítky let do interregionálních dialogů vedených mezi zeměmi a krajinami. V četných přeshraničních uměleckých projektech využívá myšlenková spojení napříč dělícími čárami, ať už v podobě hranic nebo jiných překážek. Jeho díla se stávají milníky utvářející vztahy mezi regiony. Za angažmá věnované přeshraniční kulturní výměně byla Alois Öllingerovi roku 2010 udělena cena Stavitele mostů Centra Bavaria-Bohemia z. s., které vede česko-německé kulturní centrum v Schönsee.

Akce Duha a kameny dotyku v Královském hvozdu v česko-bavarském příhraničí ztvární Öllingerovo myšlenku spojovat regiony krátkodobými akcemi i trvalými prvky. To je kontext, do něhož je třeba zasadit jeho obrazové objekty „Přistaviště“, které pojímá jako spojující prostorové kresby. Východiskem pro „Přistaviště“ složené ze sedací plochy a pódia byla práce na téma „Dialog s Bautzen“, který sestavil roku 1998 při příležitosti výstavy ve Spolku umělců Bautzen. V jeho podání měla konvexní a konkávní barevná forma symbolizovat dialog s partnerským zemským okresem. Roku 1991 uzavřel zemský okres Cham partnerství se zemským okresem Bautzen, které si vytýčilo za cíl podporovat a podněcovat komunální spolupráci, ale i setkání mezi občany, sdruženími

a spoly. Öllingerova výstava „Obrazové předměty“ byla k vidění od 3. července do 4. srpna 1998 v městské galerii Budissin Uměleckého spolku Bautzen a tvořila nedílnou součást výměnného programu obou zemských okresů. Pro toto výměnu se staly příznačnými tvary, olejová barva na niklo-titanovém plechu, umístěné na fasádě Zemského úřadu Cham, kde jsou k vidění i po 25 letech trvajícím partnerství. Relativně malý formát a prezentace jakoby vznášejícího se modelu na stěně ukazuje blízkost a spojení na obrazovém charakteru objektů.

Tyto tvary byly východiskem pro „Přistaviště“ z práškované oceli, které byly připevněny k fasádám kulturně významných a zajímavých staveb v Horní Falci, Dolním Bavoršku a v Česku, kde tvoří síť napříč prostorem. „Přistaviště“ jsou výsledkem Öllingerova dlouholetého uměleckého procesu ztvárnování modelového prostoru a jeviště. Z původních obrazů se osamostatnily předměty, které se posléze staly stranami dialogů ve vnějším prostoru. Instalované vysoko na význačných fasádách přitahují pohledy. Prázdná jeviště vybízejí pozorovatele, aby na nich rozehrál vlastní obrazy jeho představivosti. To se děje v dialogu s jednotlivými místy.

„Přistaviště“ Alois Öllinger neoznačil zdaleka jen fasády, v rámci uměleckého sympozia „Les“ vyzdvihl svými obrazovými objekty i mohutný buk poblíž zámeckého dvora ve Waldmünchen a buk ověšený obrázky svatých v lese pod

blech, an der Fassade des Landratsamtes Cham installiert, wo sie auch heute noch nach 25-jährigem Bestehen der Partnerschaft zu sehen sind. Das relativ kleine Format und die Präsentation als schwebendes Modell an der Wand stellt die Nähe und Bindung an den Bildcharakter der Objekte heraus.

Diese Formen waren der Ausgangspunkt für „Landeplätze“ aus pulverbeschichtetem Edelstahl, die an Fassaden von kulturell bedeutenden und interessanten Bauwerken in der Oberpfalz, in Niederbayern und in Tschechien angebracht wurden, wo sie über den Raum ein Netzwerk bilden. Die „Landeplätze“ sind Ergebnis von langen Jahren künstlerischer Auseinandersetzung Öllingers mit Modell-Raum und Bühne. Hervorgegangen aus Bildern, haben sich die Objekte verselbständigt und sind zu Dialogpartnern im Außenraum geworden. Hoch oben an markanten Fassaden installiert, lenken sie den Blick nach oben. Die leeren Bühnen laden den Betrachter ein, sie mit eigenen Bildern seiner Vorstellung zu bespielen. Dies geschieht im Dialog mit dem jeweiligen Ort.

Mit „Landeplätzen“ markierte Alois Öllinger nicht nur Fassaden, im Rahmen des Künstler-Symposiums „Wald“ zeichnete er mit seinen Bildobjekten auch eine mächtige Buche nahe des Schlosshofes Waldmünchen und die „Bildl-Buche“ im Wald am Grenzberg Čerchov aus. Der Berufsverband Bildender Künstler Niederbayern/Ober-

Landeplätze
Florian-Geyer-Brücke, Cham

přistaviště
most Floriana Geyera, Cham

Landeplätze
Ev. Cantate-Kirche Kirchheim/München

přistaviště
evangelický kostel Kirchheim/Mnichov

Ausstellungsansicht
Städtische Galerie Cordonhaus Cham 2017

Přehled výstavy
Městská galerie Kordónův dům Cham 2017

pfalz e.V. hatte vom 18. bis 30. Sept. 2006 in den Wäldern bei Waldmünchen zur 750-Jahrfeier der Stadterhebung zu diesem Internationalen Künstler-Symposium mit TeilnehmerInnen aus Bayern, Böhmen und den USA geladen. Gerade in diesem Umfeld künstlerischen Dialogs zwischen Natur und Kultur, gerade in der Zusammenarbeit der KollegInnen aus der Region zwischen Prag und Regensburg entfalteten die „Landeplätze“ ihre verbindende Wirkung.

Zwei Jahre später konnte die Kunstinstallation „Landeplätze“ einen erweiterten deutsch-tschechischen Dialog bereichern. Im Rahmen der „Kunsträume Bayern 2008“ des Arbeitskreises für gemeinsame Kulturarbeit bayerischer Städte brachte die Kulturkooperative Oberpfalz (KoOpf) die Aktion „Standpunkte – Landeplätze“ in einen bayernweiten Kontext. Der Verein HAUSFLUSS e.V aus Neustadt an der Waldnaab war Initiator der „Standpunkte“ in der gesamten Oberpfalz, an denen Studierende der Kunstabakademien Nürnberg (Klasse Prof. Claus Bury) und Prag (Klasse Prof. Jiří Příhoda) ihre künstlerischen Entwürfe umsetzen. Alois Öllinger definierte neue „Landeplätze“ in diesem tschechisch-deutschen Kunst- und Kunstvermittlungsprojekt bei den „Standpunkten“. So entstanden Landeplätze an 17 Orten der Oberpfalz, in Niederbayern und Tschechien, die den Betrachter einladen, den Dialog mit dem jeweiligen Umfeld aufzunehmen. Das „Multiple im Luftraum, das zur Meditation auffordert“ (Wolfgang Herzer) begleitet heute Kunstinteressierte durch den Kunstraum Oberpfalz.

Bärbel Kleindorfer-Marx

Čerchovem. Profesní organizace Výtvarní umělci Dolního Bavorska/Horní Falce od 18. do 30. září 2006 v lesích okolo Waldmünchen při příležitosti oslav 750 let od založení města uspořádala toto mezinárodní sympozium umělců pro účastníky z Bavorska, Čech a USA. Právě v tomto prostředí uměleckého dialogu mezi přírodou a kulturou, právě za spolupráce kolegů z regionu mezi Prahou a Regensburgem rozvinula „přistaviště“ svůj stmelující účinek.

O dva roky později měla umělecká instalace „přistaviště“ možnost obohatit další česko-německý dialog. V rámci „uměleckých prostorů Bavorsko 2008“ pracovního skupiny pro společnou kulturní práci bavorských měst vsadila Kulturní operativa Oberpfalz (KoOpf) akci „Místa k zastavení – Přistaviště“ do celobavorského kontextu. Spolek HAUSFLUSS e.V z Neustadt an der Waldnaab inicioval „Místa k zastavení“ v celé Oberpfalz a umožnil tak studentům výtvarných akademí v Norimberku (třída prof. Clause Buryho) a Praze (třída prof. Jiřího příhody) uskutečnit jejich návrhy uměleckých děl. Alois Öllinger v tomto česko-německém uměleckém a umění zprostředkovávajícím projektu definoval nová „přistaviště“ u „místa k zastavení“. Ve výsledku vznikla na 17 místech v Oberpfalz přistaviště, která vybízejí pozorovatele, aby zahájil dialog s daným okolím. Tento „multiple ve vzduchu, který vybízí k meditaci“ (Wolfgang Herzer) dnes provází zájemce o umění uměleckým prostorem Oberpfalz.

Bärbel Kleindorfer-Marx

Abbildung links
Landeplätze, Gislsaal, Frauenau

Abbildung rechts
Landeplätze, Luftmuseum, Amberg

vlevo
přistaviště, Gislsův sál, Frauenau

vpravo
přistaviště, Muzeum vzduchu, Amberg

Abbildung links
Landeplätze, Kunstmuseum Klenová (CR)

Abbildung rechts
Landeplätze, Atelierhaus Dietersdorf / Rottal-Inn

vlevo
přistaviště, Galerie Klenová

vpravo
přistaviště, ateliéry Dietersdorf / Rottal-Inn

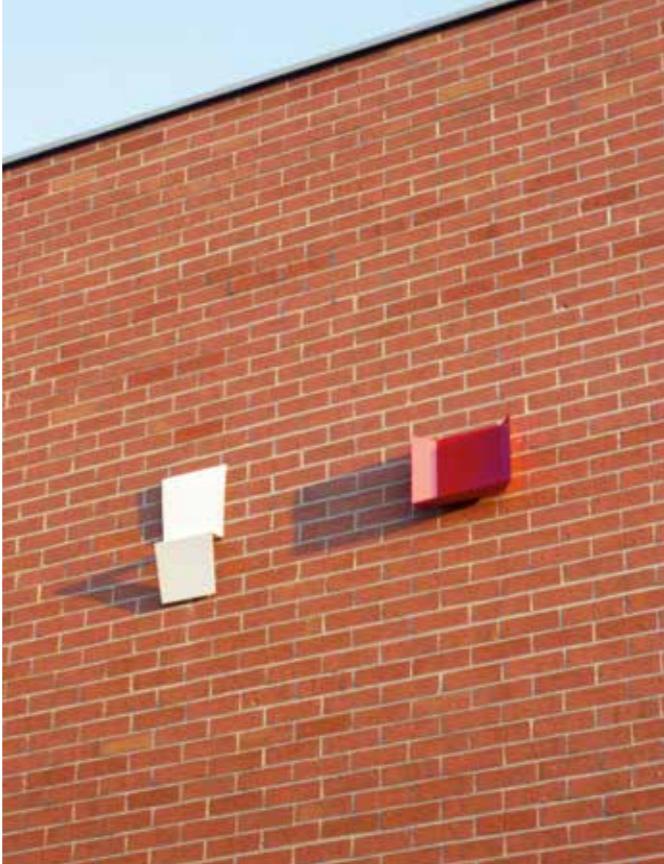

Abbildung links
Landeplätze, „Kurzturm“, Grenzberg Čerchov, CR

Abbildung rechts
Landeplätze, Rathaus, Weiden/Opf

vlevo
přistaviště, „Kurzova věž“, Čerchov

vpravo
přistaviště, radnice, Weiden v Horní Falci

Abbildung links
Landeplätze, KZ-Gedenkstätte Flossenbürg

Abbildung rechts
Landeplätze, Brauturm, Kulturzentrum Eggenfelden

vlevo
přistaviště, koncentrační tábor Flossenbürg

vpravo
přistaviště, věž pivovaru, Eggenfelden

Landeplatz, Jugendbildungszentrum
Waldmünchen

přístavisko, vzdělávací středisko mládeže
Waldmünchen

Landeplatz, Symposium „Wald“
Waldmünchen

přístavisko, symposium „Les“
Waldmünchen

Landeplatz, Sitz, Multiple
Edelstahl, pulverbeschichtet
70 x 40 x 10 cm

přistaviště, sedadlo, multiple
ocel, práškové lakování
70 x 40 x 10 cm

Landeplatz, Sitz, Multiple
Edelstahl, vergoldet
70 x 40 x 10 cm

přistaviště, sedadlo, multiple
ocel, pozlaceno
70 x 40 x 10 cm

Zeit-Raum
Laser
*Čas-Prostor
Laser*

Laserinstallation Dominikanerkirche
Regensburg , 2014

laser instalace v dominikánském kostele
Řezno, 2014

Und die Erde steht nicht still

A Země v klidu nestojí

Lichtzeichen der Moderne im historischen Kirchenraum

Was können wir wissen? Was können wir uns vorstellen? Alois Öllinger folgt der Spur, das Undarstellbare darzustellen. Der Künstler, mit seinem Konzept der Raumzeichnung, und der Physiker Prof. Dr. Ulrich Schreiber, mit seiner wissenschaftlichen Arbeit zur Vermessung der Schwankung der Erdrotation, treffen zusammen auf einen besonderen Ort, der geprägt ist von der Person des Albertus Magnus, Bischof von Regensburg, Philosoph und Mystiker sowie Wissenschaftler und Lehrer von Thomas von Aquin, dem bedeutendsten Scholastiker seiner Zeit. Sie schaffen in der gotischen Dominikanerkirche St. Blasius in Regensburg eine Lichtinszenierung, die unser Verständnis der Realität hinterfragt und die Grenze zwischen Glaube und Wissenschaft, Geometrie und Philosophie, zwischen Laserstrahl und Himmelslicht, zwischen Wahrnehmung und der von ihr konstruierten Wirklichkeit umspielt. Mit ihrer Installation „Und die Erde steht nicht still“ fordern sie heraus zur Auseinandersetzung mit den Weltbildern des Mittelalters und der Moderne, setzen Kontraste zur Architektur des weiten Kirchenschiffes und führen zu ungewohnten Berührungs punkten zwischen geodätischen Messdaten und Religion.

1998 setzen die Freunde erstmals die Idee dieses Kunstprojekts in der barocken Wallfahrtskirche Weißenregen um. Das Gotteshaus liegt nahe dem Künstleratelier ebenso wie dem geodätischen Observatorium Wettzell, an dem Messungen zu Satelliten und Radiosternen durchgeführt werden, um Positionen von Punkten auf der Erde sowie die Lage und Orientierung der Erde im Weltraum permanent zu beobachten.

Záblesky moderny v historickém interiéru kostela

Kolik toho můžeme vědět? Kolik si toho dokážeme představit? Cílem Aloise Öllingera je zobrazit nezobrazitelné. Umělec a jeho koncepce prostorové kresby se setkává s profesorem fyziky Dr. Ulrichem Schreiberem a jeho vědeckou prací o meření výchylek zemské rotace na neobyčejném místě, hluboce ovlivněném osobou Alberta Magna, biskupa z Řezna, filozofa, mystika, ale zároveň vědce a znalce díla Tomáše Akvinského, nejvýznamnějšího scholastika své doby. Do dominikánského kostela sv. Blažeje v Řeznu spolu umístili světlou instalaci, která zpochybňuje naše chápání skutečného a pohrává si s hranicí mezi vírou a vědou, geometrií a filozofií, mezi laserovým paprskem a nebeskou září, mezi vjemem a jím vytvořenou skutečností. Instalace „A Země v klidu nestojí“ vyzývá k zaujetí kritického stanoviska ke středověkemu i modernímu chápání světa, vytváří protiklad k architektuře dlouhé kostelní lodi a vede k neobyčejným dotekům geodeticky vyměřených údajů a náboženství.

Roku 1998 oba přátelé poprvé uskutečnili myšlenku tohoto uměleckého projektu v barokním poutním kostele v obci Weißenregen. Tamější svatostánek leží nedaleko uměleckého ateliéru i geodetické observatoře Wettzell, kde se provádí měření satelitů a radiových hvězd, a nepřetržitě pozoruje pozice zemských bodů i polohu a orientaci Země ve vesmíru.

„Kdož jsou osvětleni“ se jmenuje výstava z roku 2002 ke svatým a patronům v biskupství Řezno. Zaměřuje se na středověkého univerzálně vzdělaného učence, dominikánského biskupa Alberta Magna. Ten pozoroval svět se zvláštní oddaností – a to zejména na dlouhých pěších cestách napříč Evropou. Adalbert Veliký vydal z pečlivého pozorování, že Země musí být kulatá. To v jeho době a v kulturním zázemí 14. století představovalo pozoruhodný výkon, jelikož jeho poznatek protiřečil oficiálnímu postoji církve vycházejícímu ze starozákonného představy o ploché Zemi. Z pozorování a přemýšlení vydal: „A o tom říkáme samozřejmě, že Země nevyhnutelně musí být tvaru kulatého a oblého.“ Jenom koule podle něj dokáže bez ohledu na směr přicházejícího světla házet na Měsíc dokonale kulatý stín.

Albertus Magnus působil v řezenském dominikánském klášteře již jako učitel. V dnešní Albertově kapli při křížové chodbě se nacházela středověká klášterní posluchárna. Na tomto místě mělo umění tvořit most, který umožní vnímat dnešní znalosti pod středověkou klenbou smysly (pomocí smyslů, empiricky). Čas – prostor – laser“: – ve svých počátečních návrzích Alois Öllinger omezuje na působivé geometrické tvary to, co návštěvníky uvádí v úžas při pohledu do interiéru majestátního dominikánského kostela provoněného kadidlem a osvětleného jemnou září svíček.

„Die im Licht sind“ heißt 2002 eine Ausstellung zu den Heiligen und Patronen im Bistum Regensburg. Im Focus steht der Universalgelehrte des Mittelalters, der Dominikaner Albertus Magnus. Er hat das Hinschauen mit Hingabe betrieben - nicht zuletzt auf seinen langen Fußmarschen durch ganz Europa. Albert der Große schließt aus sorgfältigen Beobachtungen auf eine Erde in Kugelform. Dies ist in jener Zeit und in der kulturellen Umgebung des 14. Jahrhunderts eine gewaltige Leistung, als diese Erkenntnis im Widerspruch zur offiziellen Lehre der Kirche vom alttestamentlichen Bild der Erde als Scheibe steht. Aus Schauen und Nachdenken stellt der er fest: „Und davon sagen wir freilich, dass die Gestalt der Erde notwendigerweise kugelförmig und rundlich ist.“¹ Nur eine Kugel verfügt, aus welcher Richtung auch immer die Beleuchtung kommt, auf den Mond einen vollkommen runden Schatten zu werfen.

Albertus Magnus wirkte bereits als Lehrer im Regensburger Dominikanerkloster. In der heutigen Albertus-Kapelle am Kreuzgang befand sich der mittelalterliche Hörsaal des Klosters. An diesem Ort nun sollte die Kunst die Brücke sein, das Wissen von heute unter dem mittelalterlichen Kirchengewölbe sinnlich wahrnehmbar zu machen. „Zeit- Raum- Laser“: In den Konzeptskizzen reduziert Alois Öllinger eindrucksvoll auf geometrische Formen, was die Besucher im vom Weihrauch erfüllten, vom Kerzenlicht zart illuminierten Inneren der gewaltigen Dominikanerkirche staunen lässt.

Die Laser-Raum-Zeichnung bildet die relative Lage der Äquatorebene ab. Das Rechteck aus Laserstrahlen, das im Langhaus die Pfeiler verbindet, hat dabei im doppelten Sinne symbolische Bedeutung. Zum einen skizziert es in stilisierender Weise den Äquator, also eine Linie, die nur auf einer rotierenden Kugel existent ist, zum anderen zeichnet der eine Fläche umschließende Laserstrahl die physikalische Essenz einer Ringlaserapparatur nach. Mit solchen Geräten lassen sich selbst geringfügige Schwan- kungen im Gleichlauf der Erde messen. Sie werden in der aktuellen Forschung am „System Erde“ eingesetzt. Die Schrägstellung der Lichtfigur im konkreten Kirchenraum bildet die geografische Breite der Dominikanerkirche ab. Sie verweist gleichzeitig auf ein Bezugssystem, das nur von außen, also vom Weltraum aus, wahrnehmbar ist.

Öllinger und Schreiber schaffen zusammen eine La- ser-Zeichnung, die sichtbar gemacht wird durch fein im Raum verteilten Weihrauch. Das Räucherwerk aus dem Orient, das die besondere Feierlichkeit von Gottesdiens- ten synästhetisch untermauert und in der sakralen Hand- lung Verwendung findet, wird hier als dichtes Medium zur Sichtbarmachung des Laserlichtes im Raum eingesetzt. Zeitgleich dazu werden aktuelle Messdaten des weltweit bedeutendsten Ringlasers, von Prof. Schreiber entwickelt, von dem Geodätischen Observatorium bei Bad Kötzting in den Kirchenraum übertragen und dargestellt. Die Dreh- bewegung und Lage der Erde im Weltraum ist wissen- schaftlich für die Navigation und die Erdsystemforschung essentiell. Für uns Menschen sind sie allerdings körper- lich nicht wahrnehmbar. Wir befinden uns immer noch senkrecht zur Erdoberfläche im Raum, werden durch die Schwerkraft am Boden gehalten, erkennen ein Oben und ein Unten.

Das verwendete Laserlicht mit seinem Dualismus aus Teilchen- und Wellencharakter unterscheidet sich vom normalen sichtbaren Licht. Gebündelt handelt es sich um

Prostorová laserová kresba zobrazuje relativní polohu rovníku. Čtverec tvořený laserovými paprsky, který spojuje sloupy v hlavní lodi, nese symbolický význam rovnou dvakrát. Nejen, že stylizované připodobňuje rovník, tedy linii, která existuje jen na rotující kouli, ale zároveň zobrazuje tento prostor ohraňující laserový paprsek fyzikální podstatu laserového gyroskopu. Pomocí něj lze změřit i nepatrné výchylky v oběhu Země. Současný výzkum ho uplatňuje při výzkumu Zeměkoule. Zašikmení světelné figury zde představuje zeměpisnou šířku dominikánského kostela. Současně odkazuje na referenční hodnoty, které lze pozorovat jen zvenějšku, myšleno z vesmíru.

Öllinger se Schreiberem spolu navrhli laserovou kresbu, kterou můžeme vidět díky jemnému kadiclovému kouři rozptýleném v/po prostoru. Orientální vykuřovadlo, které synesteticky dokresluje zvláštní svátečnost bohoslužeb, a nalézá využití při sakrálním dění, se tu uplatňuje jako prostředek, který je dostatečně hustý, aby zviditelnil laserové světlo.

Současně k tomu budou přenášeny hodnoty naměřené jedním z nejvýznamnějších laserových gyroskopů na světě z geodetické observatoře v Bad Kötztingu do kostelního prostoru. Otáčení a poloha Země ve vesmíru jsou pro vědce nezbytné údaje k navigaci a výzkumu Zeměkoule. My, lidé, je nicméně fyzicky nezaznamenáme. Nacházíme se stále ještě

vertikálně k povrchu Země, při Zemi nás drží gravitace, a poznáme, zda se něco nachází nahoře, nebo dole.

Používané laserové světlo se svým dualismem částicových a vlnových vlastností odlišuje od obyčejného viditelného světla. Ve svazcích se jedná o zhuštěnou energii, která dokáže řezat ocel. V podobě monochromatické vlny, jako například při naší světelné instalaci, slouží jako měřítko pro ta nejpřesnější měření. Tato moderní podoba světla představuje v gotické bazilice neobyčejný psací prostředek, kterému světelna symbolika přidává na významu.

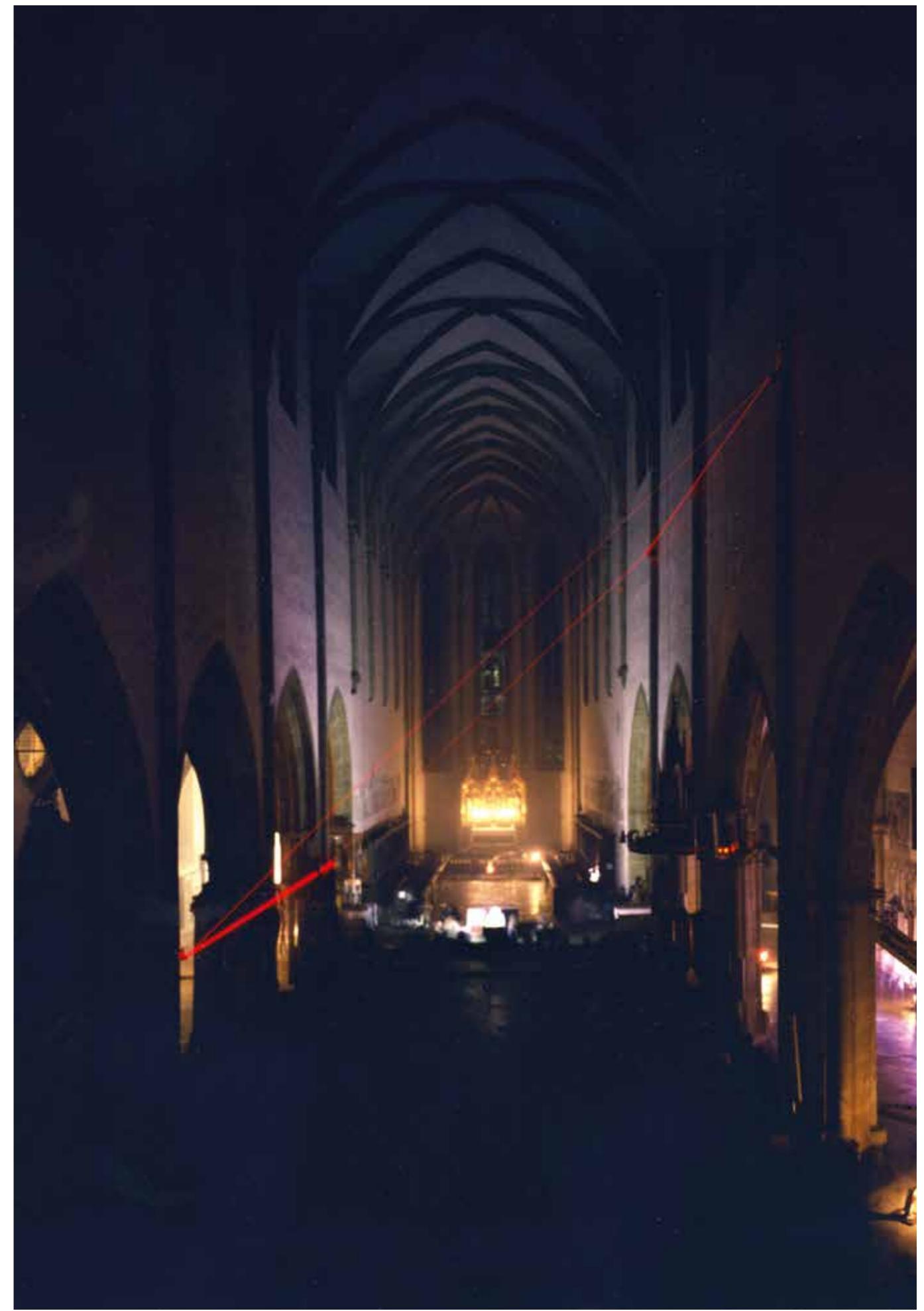
V propracovanější podobě umělecký výkon stylizované akcentoval výstavu současných uměleckých pozic k tématu „Mezi nebem a zemí“ při příležitosti Dne katolíků roku 2014. Prostorová kresba umělecky spojuje zdánlivě odstředivá pole umění, vědy a víry. Ptá se, jak existenci pocitujeme, a jak si ji představujeme. Do prostoru proti sobě staví vnímání skutečného, osobní zkušenos proti možnému nesouladu mezi viditelností a zprostředkováním měřitelných a dokazatelných skutečností. V rozlehlosti gotického kostela návštěvníci po estetických světelných stopách pátrají po odpověďech mezi viditelným a neviditelným, mezi vlastní bezprostřední zkušenos a předtuchou transcendentních světů. „Čas – prostor – laser“ nás vybízí přemýšlet o důvěrně známém v novém světle. Je impulsem pro to, nově se zamyslet nad důvěrně známém, a znamení se sílou místa.

Maria Baumann

verdichtete Energie, die zum Schneiden von Stahl ver- wendet werden kann. Als monochromatischer Wellenzug, wie hier bei der Lichtinstallation realisiert, liefert es einen Maßstab für hochgenaue Vermessungen. Diese moderne Form von Licht stellt in der gotischen Basilika ein span- nendes Zeichenmedium dar, das im sakralen Raum mit seiner Lichtsymbolik eine besondere Bedeutung erhält. Im Detail weiter verfeinert, setzt die Kunstaktion an- lässlich des Katholikentages 2014 einen szintillierenden Akzent bei der Ausstellung zeitgenössischer Kunstposi- tionen zum Thema „Zwischen Himmel und Erde“. Die Raumzeichnung als Kunstform verbindet die scheinbar auseinanderstrebenden Felder Kunst, Wissenschaft und Gotterkenntnis. Sie stellt Fragen über unsere Empfindung und Vorstellung von Existenz. Die Wahrnehmung von Wirklichkeit, die persönliche Erfahrung im Raum steht der möglichen Diskrepanz zwischen Sichtbarkeit und der Vermittlung von messbaren und beweisbaren Tatsachen gegenüber. In der Weite des gotischen Gotteshauses spüren die Besucher den Antworten auf den ästhetischen Leuchtspurenen zwischen Sichtbarem und Unsichtbarem, zwischen der eigenen unmittelbaren Erfahrung und der Ahnung von transzendenten Welten nach. „Zeit – Raum – Laser“ ist ein Impuls, Vertrautes neu zu denken, und ein Zeichen mit der Kraft des Ortes.

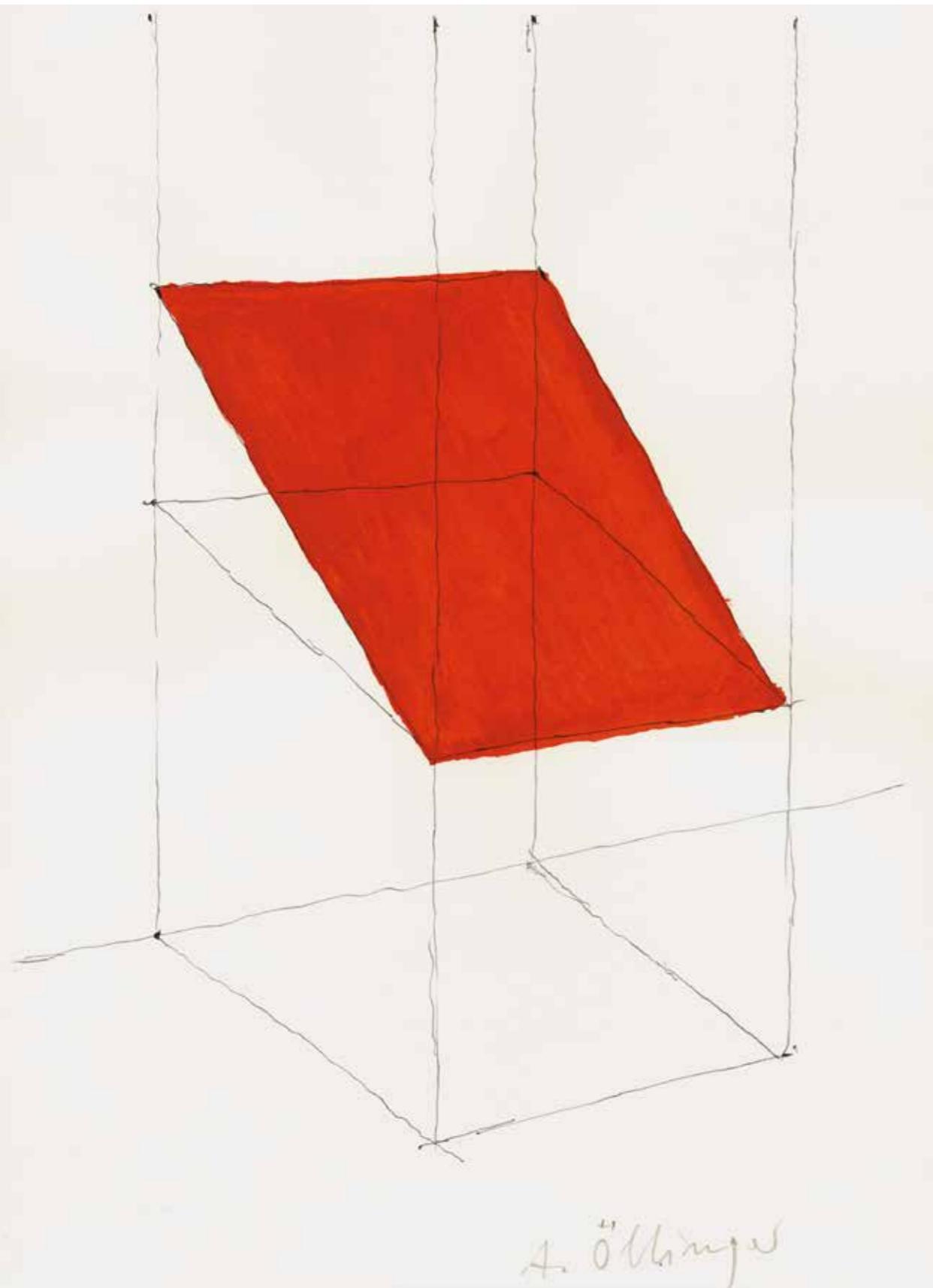
Maria Baumann

1 Geyer, Sancti Doctoris Ecclesiae Alberti Magni Opera omnia, Band V, 1, De Caelo et Mundo, Buch 2, Traktat 4, Kapitel 9, S. 196, Spalte 1: „In quo per demonstrationes probatur terra esse sphaericae figure. Abhinc autem volumus referre tertium superius quae situm, quod est terrae figura. Et de hoc quidem dicimus, quod figura terrae est sphaerica sive orbicularis necessario.

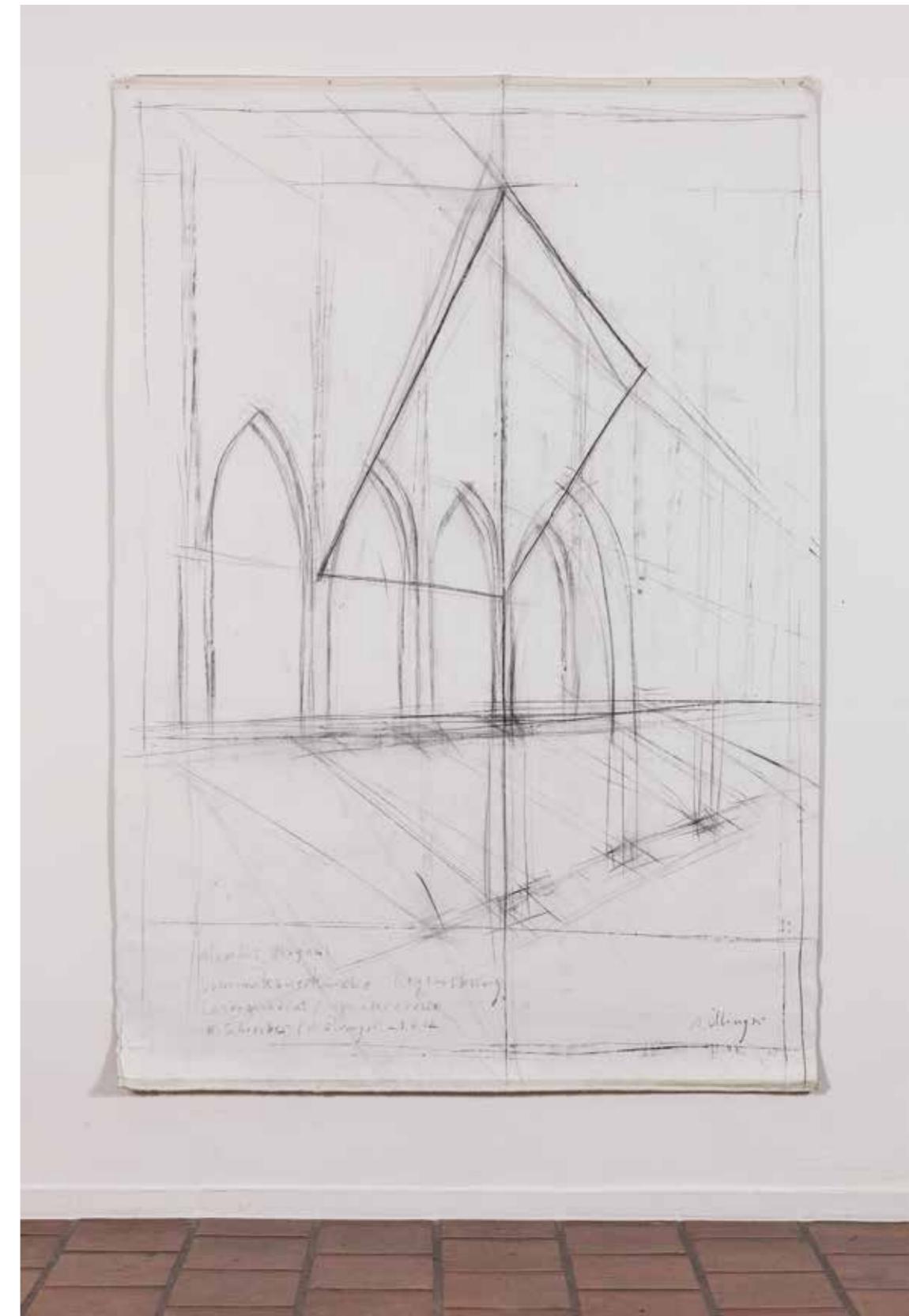
Laserinstallation Dominikanerkirche
Regensburg, 2002

laser instalace v dominikánském kostele
Řezno, 2002

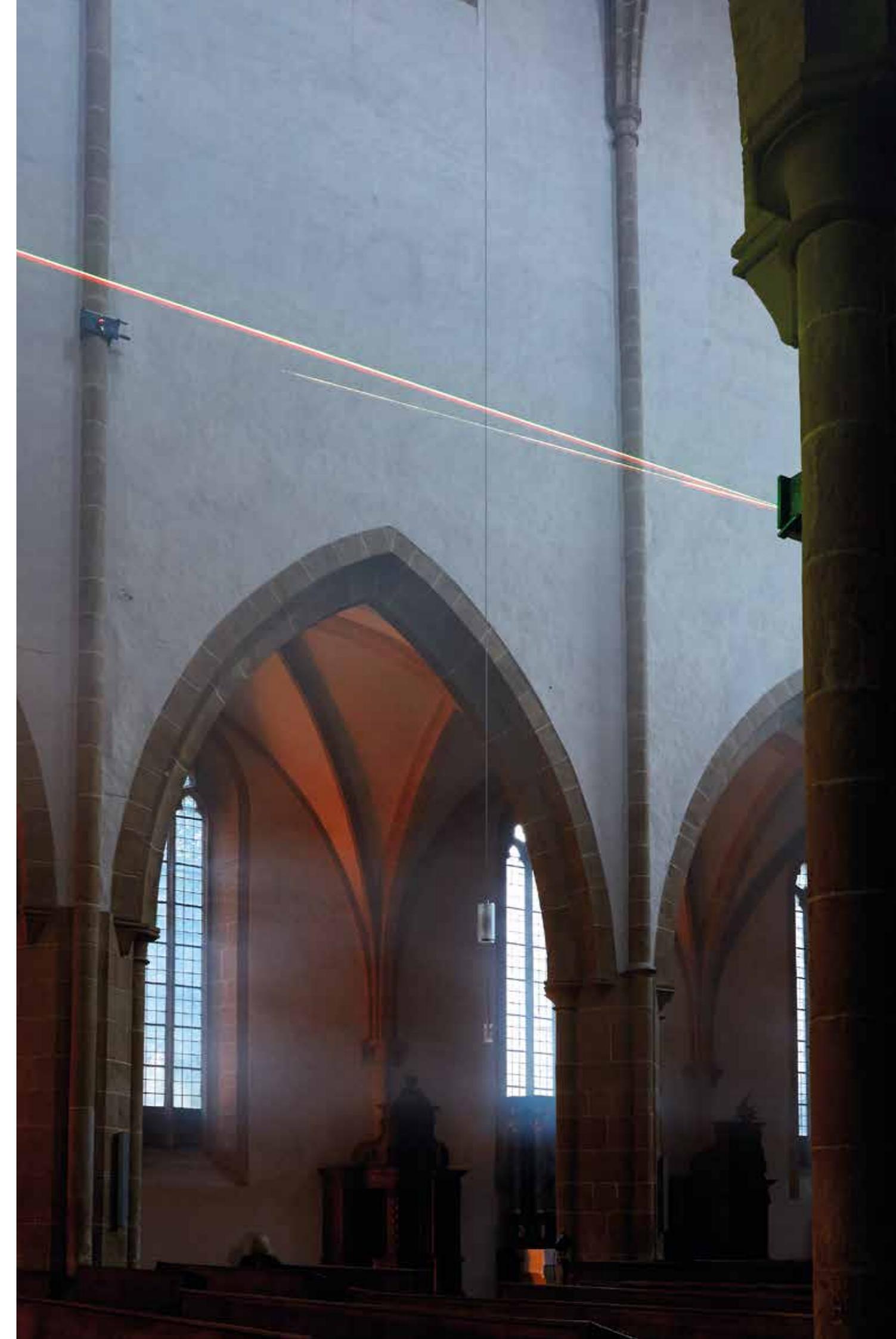
Konzeptskizze zur Laserinstallation, 2010
Bleistift und Aquarell
27 x 21 cm

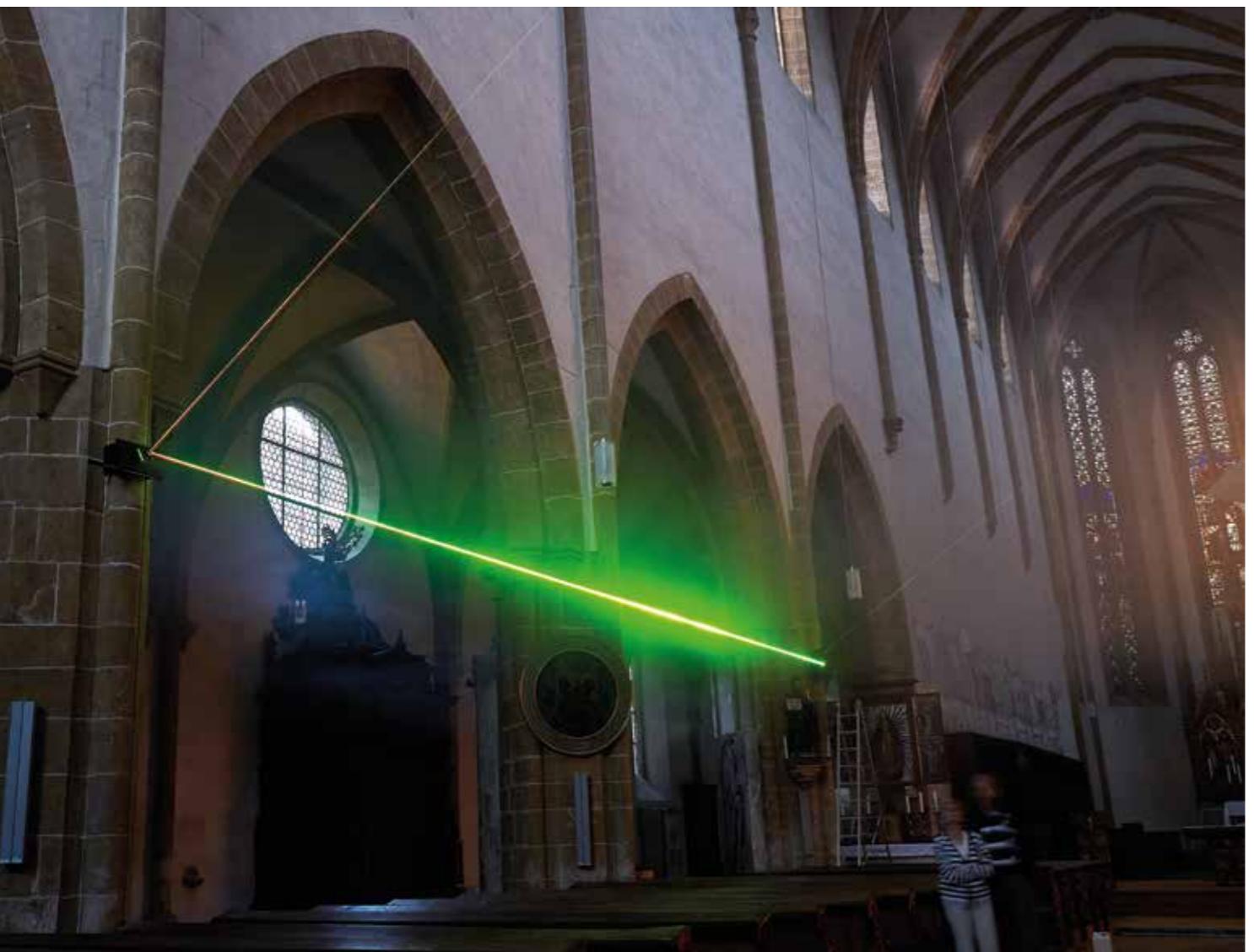
skica konceptu k laserové instalaci, 2010
tuha a akvarel
27 x 21 cm

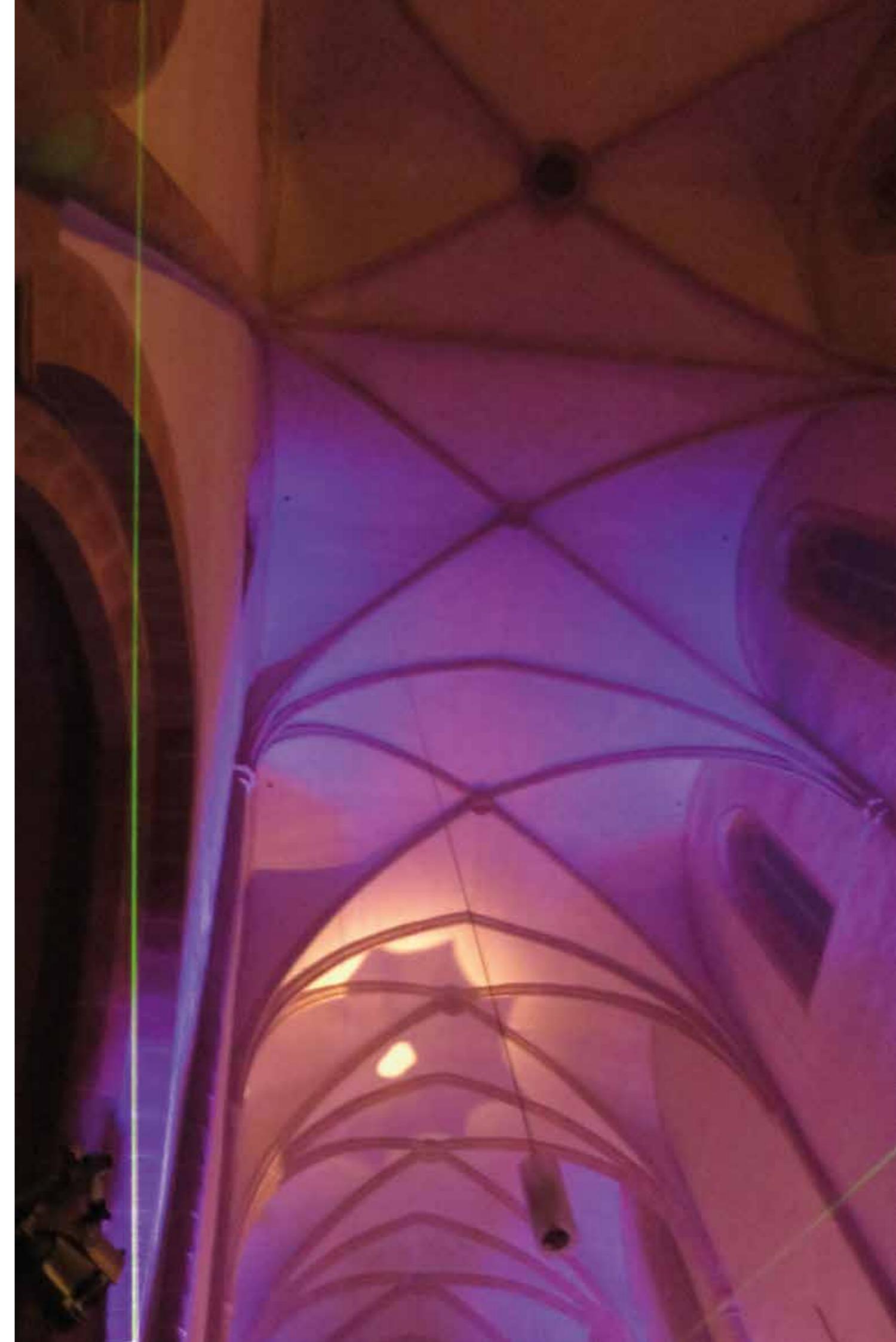

Konzeptzeichnung zur Laserinstallation, 2004
Kohle auf Leinwand
200 x 140 cm

skica konceptu k laserové instalaci, 2004
uhel na plátně
200 x 140 cm

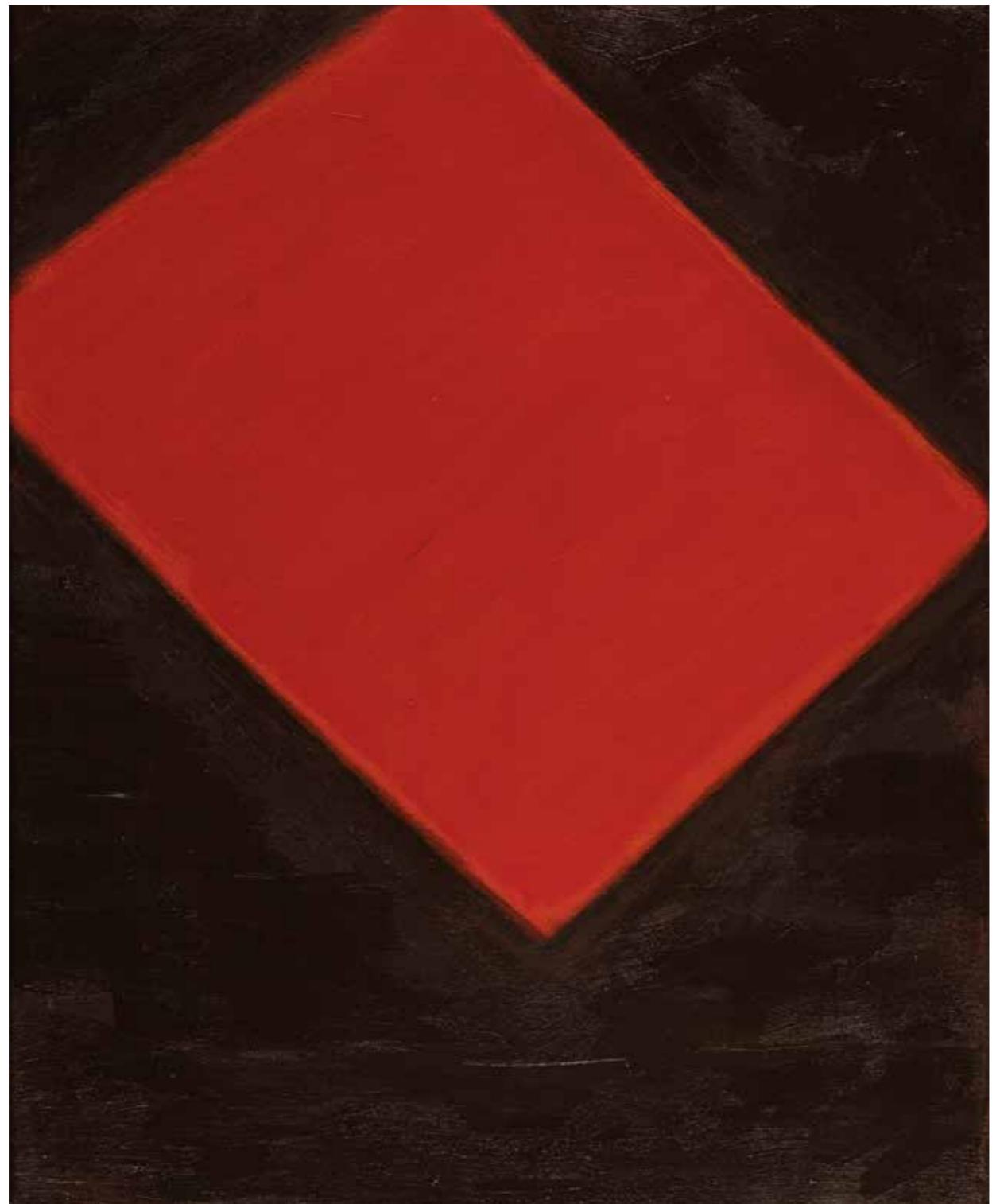

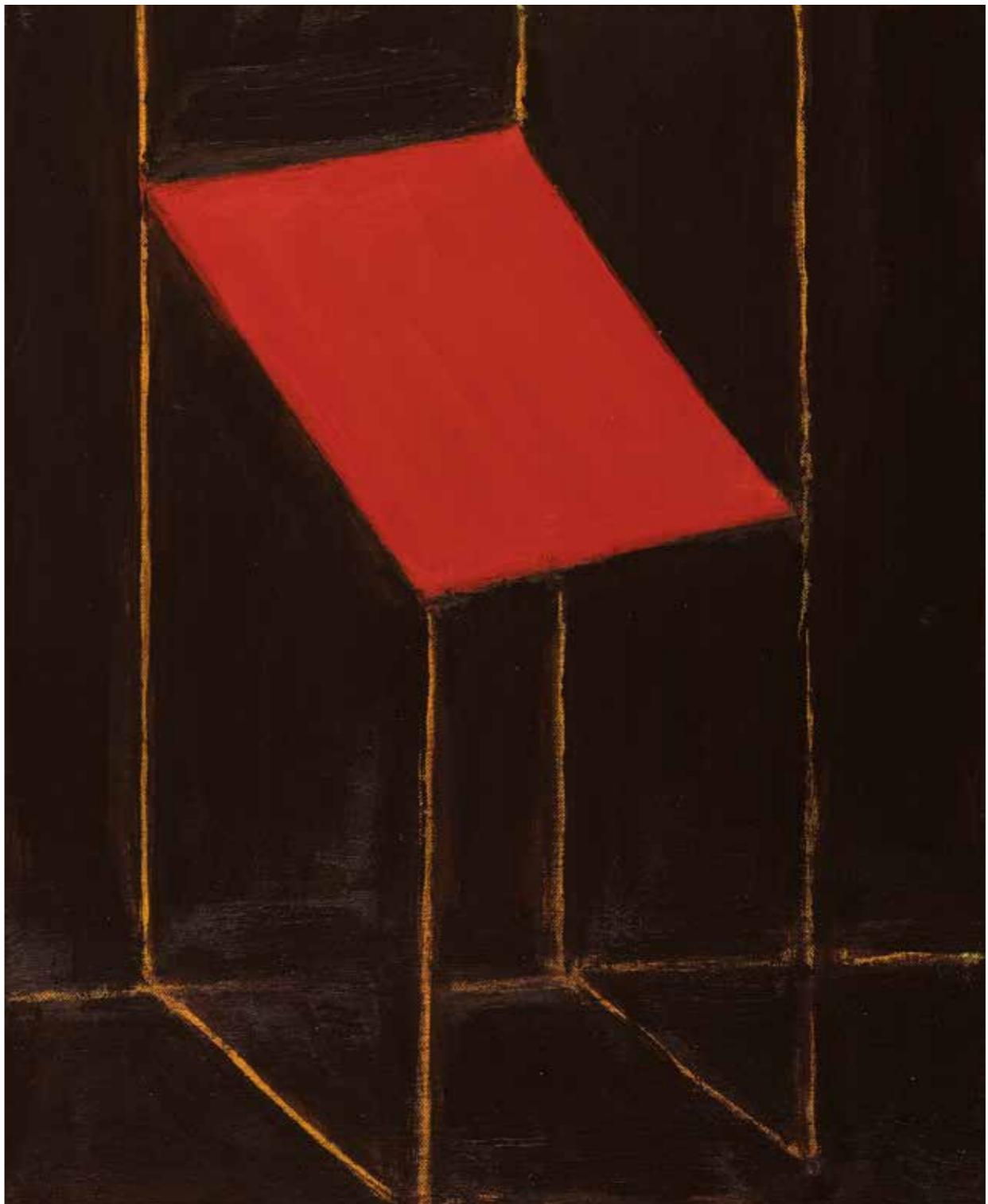
ohne Titel, aus der Serie „Laser“, 2014
Acryl auf Leinwand
40 x 30 cm

bez názvu, ze série „Laser“, 2014
olej na plátně
40 x 30 cm

ohne Titel, aus der Serie „Laser“, 2014
Acryl auf Leinwand
40 x 30 cm

bez názvu, ze série „Laser“, 2014
olej na plátně
40 x 30 cm

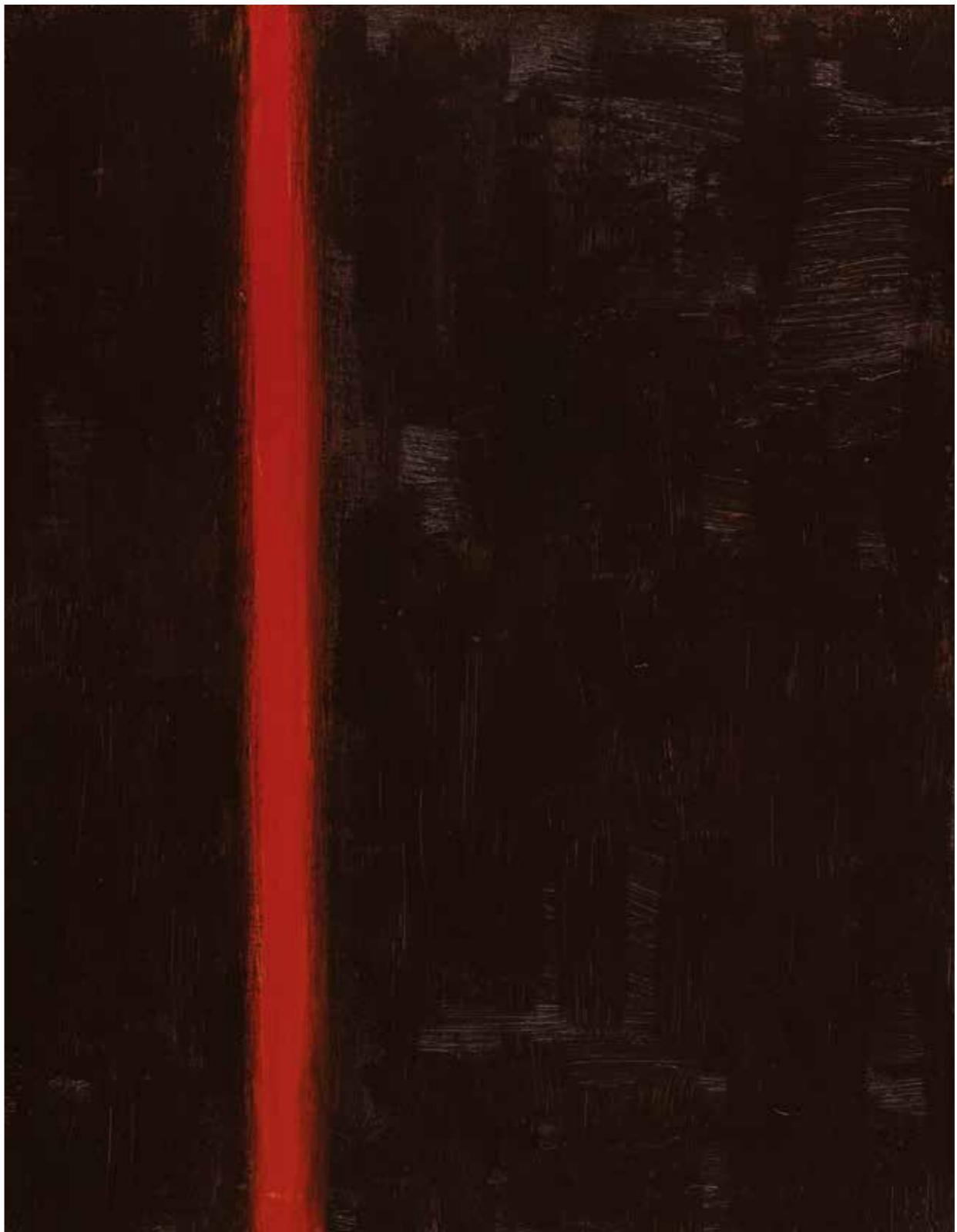
ohne Titel, aus der Serie „Laser“, 2014
Acryl auf Leinwand
40 x 30 cm

bez názvu, ze série „Laser“, 2014
olej na plátně
50 x 40 cm

ohne Titel, aus der Serie „Laser“, 2014
Öl auf Leinwand
40 x 30 cm

bez názvu, ze série „Laser“, 2014
olej na plátně
40 x 30 cm

ohne Titel, aus der Serie „Laser“, 2014
Acryl auf Leinwand
40 x 30 cm

bez názvu, ze série „Laser“, 2014
olej na plátně
40 x 30 cm

Zeit-Raum
Douzelage

Čas-Prostor
Douzelage

Douzelage
Steinkreis aus Grenzsteinen der Partnerstädte
Kurpark Bad Kötzting
Ansicht 1999

Douzelage
kamenný kruh tvořený pohraničními kameny partnerských měst
lázeňský park Bad Kötzting
pohled v roce 1999

Zeit-Raum-Douzelage Steinkreis Čas-Prostor-Douzelage Kamenný kruh

1999 fand in Bad Kötzting ein Treffen von zwölf Douzelage-Partnerstädten aus Mitgliedsländern der EU statt.

Auch die Stadt Bad Kötzting ist Teil dieses europaweiten Bündnisses für grenzüberschreitende Zusammenarbeit, das gemeinsame Projekte wie den Schüleraustausch und andere gesellschaftspolitische Fragestellungen in geeigneten Formen umsetzen will. Symbolisch dazu wurde vom Künstler Alois Öllinger ein Konzept realisiert, das zwölf Originalgrenzsteine aus den jeweiligen Partnerstädten zu einem Douzelage-Steinkreis zusammenfasst. Das Symbol der Abgrenzung und Gebietsmarkierung wird so spielerisch zu einem neuen Zeichen der Verbundenheit. Ein Fußgängerweg führt durch den Kreis, eine Infotafel kennzeichnet die beteiligten Städte und macht das Konzept sichtbar.

Zum Treffen der Beitrittsstädte 2017 wurde der Kreis durch Grenzsteine aus den neuen europäischen Beitrittsländern ergänzt, indem eine Spirale aus den neuen Grenzsteinen als dynamisches Zeichen an den ursprünglichen Kreis angeschlossen wurde.

Die feierliche Eröffnung dieses europäischen Gemeinschaftszeichens fand zu Pfingsten 2018 im Kurpark Bad Kötzting unter der Teilnahme der Präsidentin der Douzelage und einer Abordnung der übrigen Mitgliedsstädte statt.

Roku 1999 se v Bad Kötzting konalo setkání dvanácti partnerských měst z členských zemí EU, členů sdružení Douzelage.

I město Bad Kötzting je součástí tohoto celoevropského sdružení, které se zasazuje o přeshraniční spolupráci. Podílí se na společných projektech jako jsou výměnné pobytu žáků a v odpovídající formě přibližuje další okruhy společensko-politických otázek. Příznačně k tomuto setkání umělec Alois Öllinger realizoval koncept, během nějž z dvanácti hraničních kamenů pocházejících z jednotlivých partnerských měst vytvořil kamenný kruh Douzelage. Vymezení a oblastní značení se hravě stalo nositelem významu spojení. Kruhem vedoucí trasa a informační tabule přibližuje zúčastněná města i koncept, který za Öllingerovým dílem stojí.

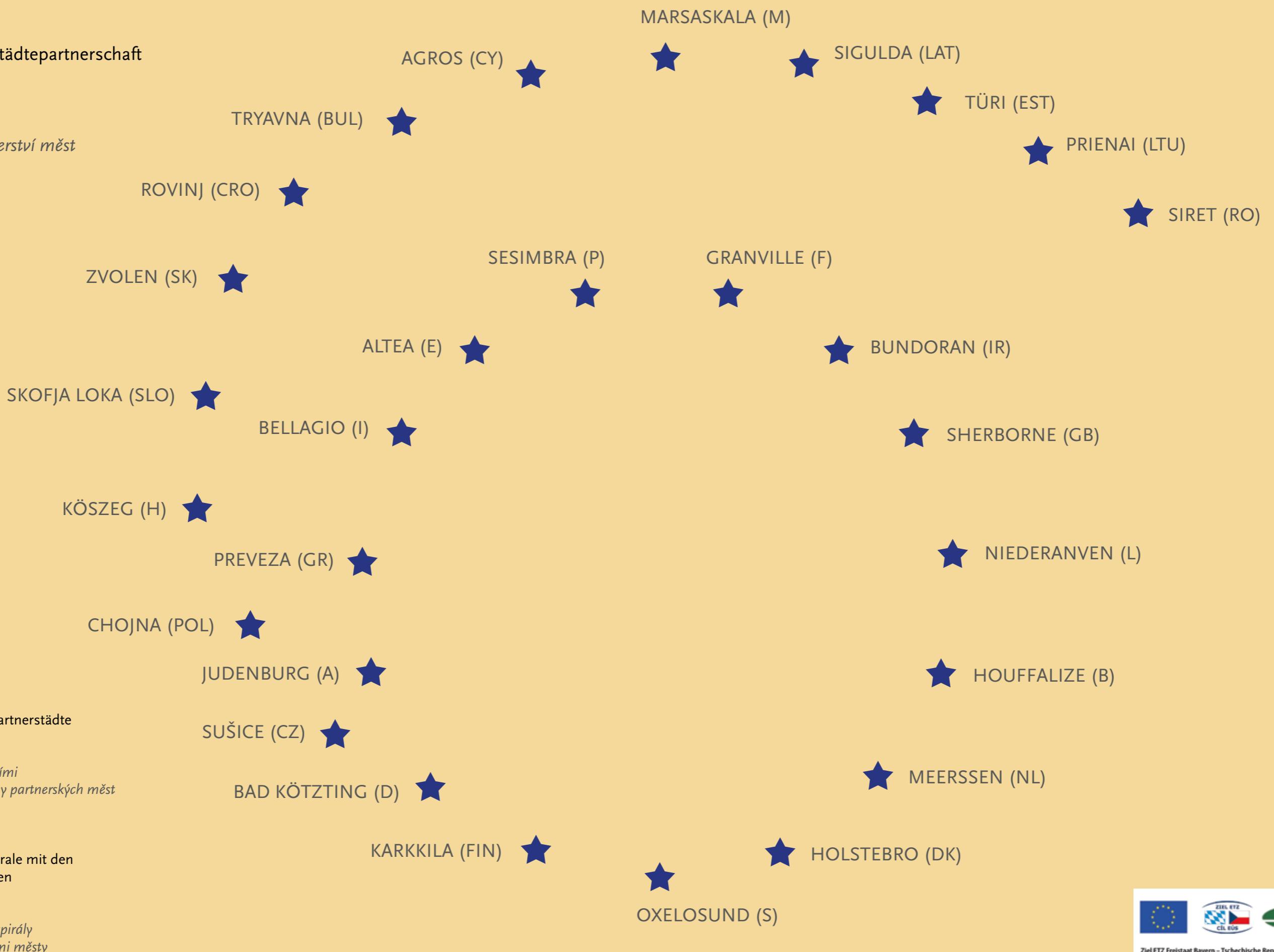
Při příležitosti setkání s nově s městy, která v roce 2017 přistoupila, byl kruh rozšířen o hraniční kameny z nových členských zemí EU do dynamické podoby spirály.

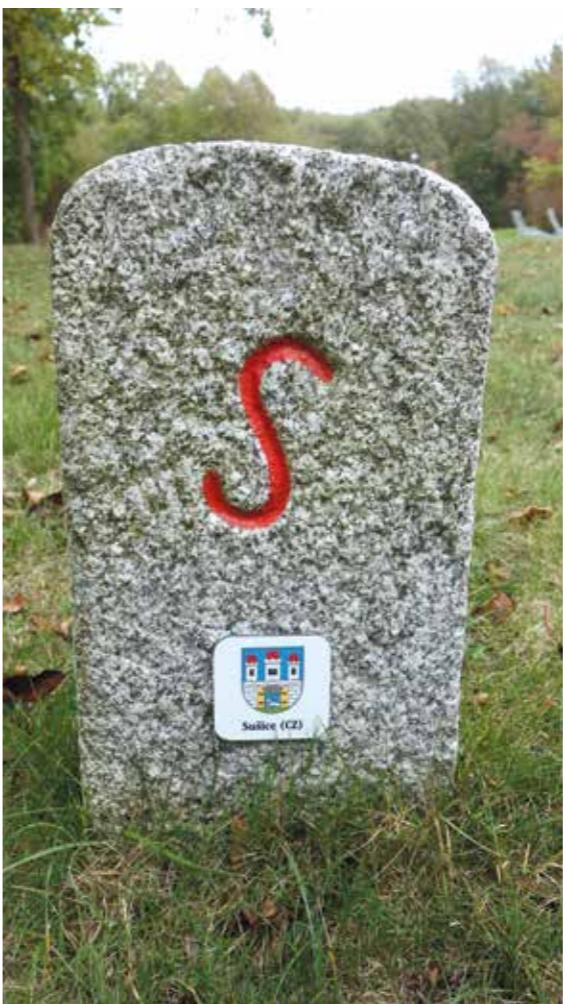
Slavnostní představení tohoto symbolu evropské pospolitosti se konalo na jaře 2018 v lázeňském parku v Bad Kötzting za účasti předsedkyně Douzelage a zástupců ostatních partnerských měst.

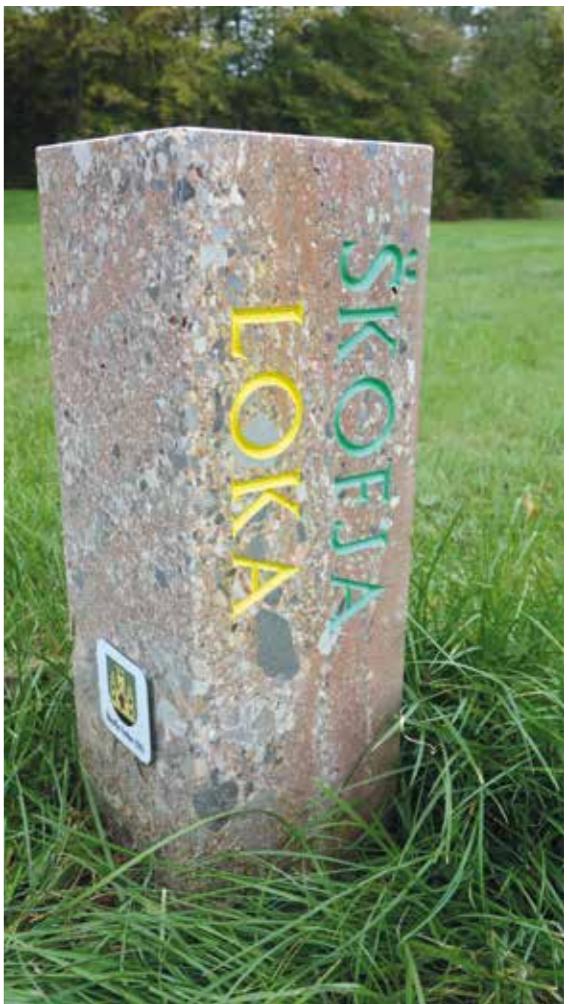

DOUZELAGE
Europäische Städtepartnerschaft
gegr. 1991

DOUZELAGE
Evropské partnerství měst
založ. 1991

Zeit-Raum
Berührstein
Čas-Prostor
Kameny dotýku

Berührstein

3c

Konzept für die Berührsteine

Koncept kamenů doteku

Das Skulpturenprojekt „Berührstein“ im „Aktionsbündnis Künisches Gebirge“ dehnt sich auf fünf deutsche und heute sieben tschechische Gemeinden um den Grenzberg Osser auf ein Gebiet von etwa 30 km Durchmesser aus.

In jeder dieser Gemeinden wurde ein entweder als Felsmassiv vorhandener oder neu aufgestellter Stein aus der Gegend so angeschliffen und poliert, dass eine Art Handschmeichler entstand, der zur Berührung auffordert. Durch die Geste des Berührens nimmt man über das Grundgebirge, das die Basis der Region bildet, Kontakt zu den Nachbargemeinden auf, auch über die Grenze hinweg.

Das Urgebirge aus Gneis, Glimmer und Granit hat sich vor etwa 500 Millionen Jahren gebildet und seitdem unter Einwirkung großer Druckkräfte weitergeformt. Die geologische Entwicklung ist ein Abbild der jüngeren spannungsvollen politischen Geschichte der Region. Durch dieses Gebiet verlief bis 1990 der Eiserne Vorhang.

Sochařský projekt „Kámen doteku“ Akčního sdružení Královský hvozd se rozprostírá mezi pěti německými a dnes sedmi českými obcemi kolem hraniční hory Ostrý, na území o rozloze v průměru 30 kilometrů.

V každé z těchto obcí byl bud' původní skalní masiv nebo nově umístěný kámen z okolí zbrusen a vyhlazen, takže vznikl jakýsi kámen k hlazení ruky, vyzývající k doteku. Dotekem se tak lze přes základní skalní masiv dostat do kontaktu se sousedními obcemi i za hranicí. Základní hornina ze žuly, ruly a slídy vznikla před 500 miliony lety a od té doby byla dále formována velkými tlakovými silami.

Geologická historie je věrným obrazem mladších napjatých politických dějin regionu. Touto oblastí procházela do roku 1990 železná opona, která rozdělovala lidi na obou stranách hranice. Akční sdružení Královský hvozd:

Akční sdružení Královský hvozd:

V Akčním sdružení Královský hvozd se od roku 2000 spojilo pět německých a sedm českých obcí (v okrese Cham, Horní Falc, a v kraji Plzeň, západní Čechy) kolem hraniční hory Ostrý. Jméno akční sdružení dostalo podle Královského hvozdu, části osídlení „svobodných králováckých rolníků“ na české straně území.

V rámci přeshraniční spolupráce chtějí obce realizovat své projekty v nejrůznějších tématických oblastech. Tyto oblasti zahrnují turismus, oblastní rozvoj a ekologicky zaměřené zemědělství a lesnictví, ochranu životního prostředí (mimo jiné ekoregion Arrach-Lam-Lohberg), oblast vzdělávání umění-kultura a také výměnu informací.

Již ve fázi plánování přeshraniční koncepce rozvoje se uskutečnily některé projekty. Na podzim 2002 bylo za podpory Evropské unie obsazeno na německé straně místo regionální manažerky, která tuto oblastní iniciativu koordinovala a podporovala organizátory jednotlivých projektů.

Dnes je Akční sdružení Královský hvozd charakterizován mottem: „Dva prostory – jeden region“. Kromě posílení kulturního prostoru, stojí v popředí zachování vlastní totožnosti s přihlédnutím k přeshraniční, společné budoucnosti.

Aktionsbündnis Künisches Gebirge

Im Aktionsbündnis Künisches Gebirge haben sich seit dem Jahr 2000 fünf deutsche und sieben tschechische Gemeinden (im Landkreis Cham, Oberpfalz, und im Bezirk Pilsen/Plzeň, Westböhmien) beiderseits des Grenzberges Osser zusammengetan. Den Namen hat das Aktionsbündnis nach dem Künischen Gebirge gewählt, das Teil des Siedlungsgebietes der „künischen (königlichen) Freibauern“ auf böhmischer Seite war.

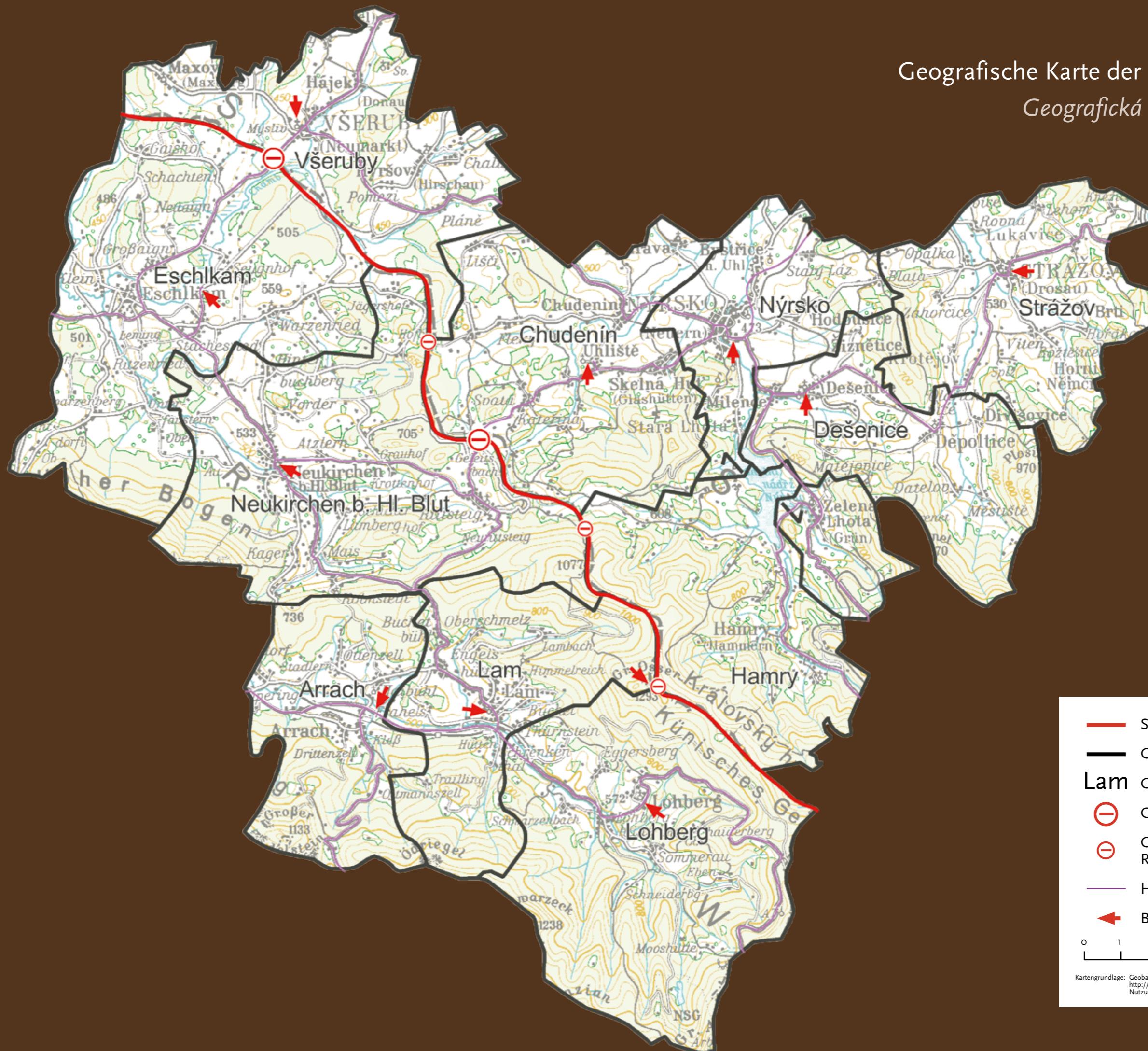
Bei ihrer grenzüberschreitenden Zusammenarbeit wollen die Gemeinden Projekte in verschiedensten Themenbereichen umsetzen. Die vorrangigen Handlungsfelder umfassen Freizeit und Tourismus, ländliche Entwicklung, nachhaltige Land- und Forstwirtschaft, Umwelt- und Naturschutz (u.a. in der Ökoregion Arrach-Lam-Lohberg), den Bereich Bildung – Kunst – Kultur und auch den Informationsaustausch.

Schon in der Planungsphase des grenzüberschreitenden Entwicklungskonzeptes wurden Projekte in Angriff genommen. Im Herbst 2002 konnte mit finanzieller Unterstützung der Europäischen Union eine Regionalmanagerin auf deutscher Seite eingestellt werden, die diese Regionalinitiative koordiniert und die Organisatoren der einzelnen Projekte unterstützt hat.

Heute wird das Aktionsbündnis Künisches Gebirge vom Leitbild „Zwei Räume – eine Region“ geprägt. Im Vordergrund steht neben der Stärkung dieses Kulturräums, die Bewahrung der eigenen Identitäten unter Berücksichtigung einer grenzüberschreitenden, gemeinsamen Zukunft.

Geografische Karte der Berührsteine

Geografická mapa Kamenů dotyku

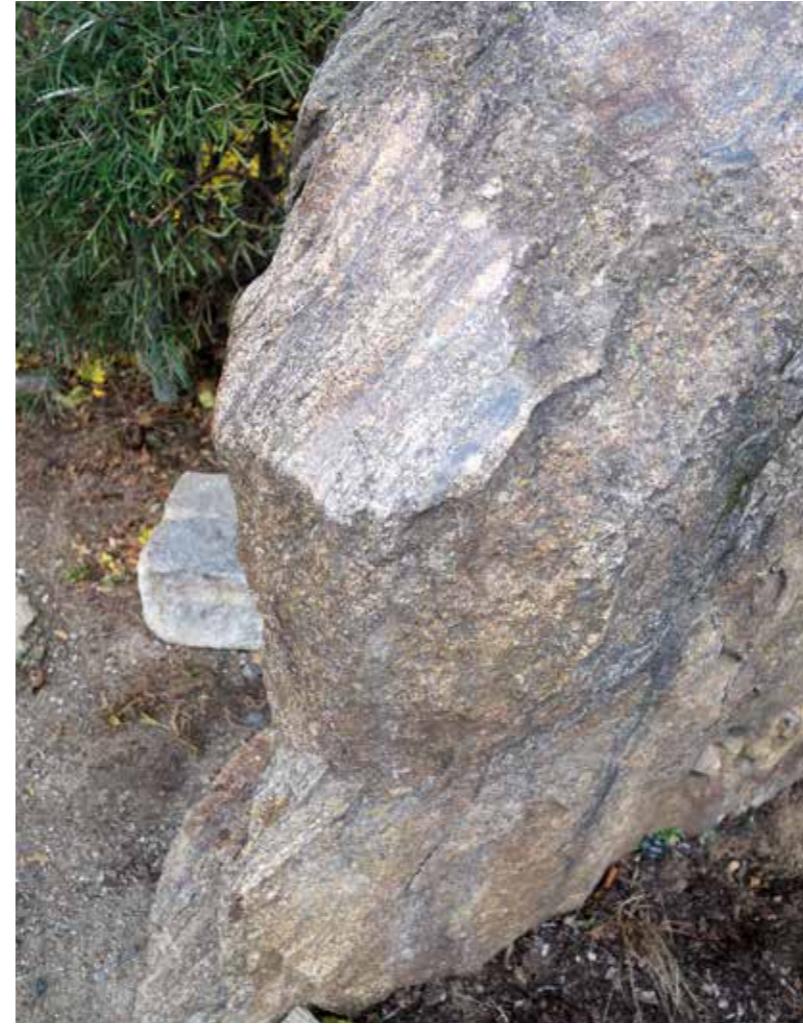
- Staatsgrenze
- Gemeindegrenze
- Lam** Gemeindenname
- Grenzübergang für PKW
- Grenzübergang Rad / Wanderweg
- Hauptverkehrsweg
- ← Berührstein

0 1 2 3 4 5 km

Kartengrundlage: Geobasisdaten des Bayerischen Landesvermessungsamtes
<http://www.geodaten.bayern.de>
 Nutzungserlaubnis vom 6.12.2000, AZ.: VM 3860 B - 4562

Neukirchen beim Hl. Blut

Arrach

Lohberg

Berührstein Hamry / CR
kámen dotýku Hamry

Eschlkam/Stachesried

Neukirchen beim Hl. Blut

Strážov / CR

Dešenice / CR

Luftschiffers Landeplätze

Vzducholodařova přístaviště

Er baut ein Boot aus Pergament.

Erkennt darin das Kornschaufel aus seinem Elternhaus.

Später sieht er aus gehöriger Perspektive darin die Mandorla.

Er kennt die Kunstgeschichte und spielt gerne mit ihren Elementen. Fragt, ob sie noch Gültigkeit haben.

Diese Elemente kehren immer wieder im Lauf des Lebens, angereichert mit Lebensjahren, Wachstumskreisen, Erfahrungen, Bildern, Bildern, Bildern.

Überträgt das Boot auf die Leinwand. Im Stehen, Liegen, aufgespannt.

Eingefaltet in der Tasche nimmt er es mit auf Reisen.

Wandert, legt es nieder in den europäischen Kathedralen.

Setzt es in Bezug zur Architektur.

Faltet es ein, reist weiter. Legt es auf den Boden. Ein Schiff aus Papier und ein paar Strichen.

Geht vor Anker unter dem Geist des Mittelalters.

Fotografiert drei Schichten Zeit. Eine Verbindung über die Jahrhunderte hinweg.

So kommt der öffentliche Raum in die privatesten Bilder. Das weltdurchquerende Boot steht in der Kinderstube. Die Welt im Raum und im Raum das Bild und im Bild den Raum: das Bild vom Boot aus der Kindheit kehrt immer wieder.

Symbol für Rettung und Verlust, Glanz und Not, für Untergang und Himmelfahrt, für Renaissance und Landschaftsart.

die Landschaft, in die er eingewandert ist, erkundet A. Ö. nach den Regeln der Land Art.

Zuerst war da eine Göllespirale auf einem Schneefeld.

Auf dem Osser hat er seine Touchstones präpariert.

Zachytí místní dějiny v kresbách kořské podkovy na každoročním svatodušním výjezdu. V obraze se nakonec vyjímají jako „nebesa nad Kötzingem“. Jelikož krajina, jako každý živočich, k vývoji potřebuje přihodnou perspektivu, je nalézání těchto linií, jejich objevování a zpřístupňování, přímo rozvojová pomoc.

S laserovým světlem ve weißenregenském kostele vyjasňovat transcendenci v epoše přírodních věd

Natáhnout duhu přes hraniční řeku mezi Bavorskem a Čechami, později dokonce mezi Západem a Východem, od Baltu po Jadran.

Jeho bytí i směrování udržitelně ovlivnily region kolem železné opony. Stále znovu si připomínáme obrazy stísněnosti. I obrazů osvobození máme mnoho. Obrazy pomalé a udržitelně změny musí být tvořeny jeden po druhém.

Duha jako symbol nového svazku v bibli. Kupole jako onen sférický prostor, kde neplyne čas, na jehož pozadí se i přítomnost zastavuje.

Nezapomenutelný obraz. Krajina jako pódium: stále totéž pódium, stále jiný člověk. Během plakátovací akce neukazují stovky kolegů pouze Öllingerovo pódium, ale jasně a zřetelně i vlastní obličej.

Ukazovat je jeho práce, zviditelňování. K tomu je nezbytné, zvolit formu, učinit rozhodnutí a definovat projekty, které A. Ö. v ohromující rozmanitosti a četnosti vypracovává a realizuje.

Protože samo změněné se neustále dál mění a musí být měněno, poukazuje se na místa, kde je myšlení doma. Bez ostychu se mohou usazovat záblesky ducha na přístavištích, které byly připraveny pro dočasné oplodnění.

Kdo ví, jestli je už jednou neviděl jako detail na nějakém statku v Rottalu.

Anna Wheill

Vzducholodařova přístaviště

Vyrobí loďku z pergamenu.

Rozpozná v ní dílu na zrní z rodného domu.

Později v ní ze značné perspektivy vidí mandoru.

Zná dějiny umění a rád si hraje s jejími prvky. Ptá se, jestliže ještě platí.

Ty prvky se v průběhu života neustále vrací, obohacené o prožité roky, letokruhy, zkušenosti, obrazy, obrazy, obrazy.

Přenese loďku na plátno. Vestoje, vleže, nataženě.

Složenou v kapse ji nosí s sebou na cesty.

Putuje, vytahuje ji v evropských katedrálách.

Klade do souvislosti s architekturou.

Složí ji, cestuje dál. Pokládá ji na zem. Loďka z papíru a několika ohybů.

Vyhazuje kotvy pod duchem středověku.

Fotografuje tři vrstvy času. Spojení napříč staletími.

Tak se veřejný prostor objevuje v nejsoukromějších obrázcích. Světoběžník stojí v dětském pokojičku. Svět v prostoru a v prostoru obraz a v obrazu prostor: obraz lodky z děství se neustále vrací.

Symbol záchrany a ztráty, lesku a nouze, zániku a nanebevzetí, renesance a krajinného umění

krajinu, do které doputoval, prozkoumává A. Ö. pravidly Land Artu.

Nejprve spirála z kejdy na sněžném poli.

Na Ostrém preparoval své kamenný dotyk.

Hat Ortsgeschichte eingefangen in den Zeichnungen der Pferdehufe auf dem alljährlichen Pfingstritt. Im Bild nehmen sie sich schließlich aus wie der „Himmel über Kötzing“. Da eine Landschaft, wie jedes Lebewesen, zur Entwicklung eine günstige Perspektive braucht, ist das Auffinden dieser Linien, ihre Entdeckung und Offenlegung, geradezu Entwicklungshilfe.

Mit Laserlicht in der Kirche von Weißenregen die Transzendenz im Zeitalter der Naturwissenschaft klären.

Einen Regenbogen über den Grenzfluss zwischen Bayern und Böhmen spannen, später sogar zwischen West und Ost, vom Ostsee- bis zum Adriastrand.

Sein Bestehen wie sein Wegfall haben die Region um den Eisernen Vorhang nachhaltig geprägt. Immer wieder beschworen werden die Bilder der Beklemmung. Auch Bilder der Befreiung haben wir viele. Bilder der langsamen und nachhaltigen Veränderungen müssen nach und nach geschaffen werden.

Der Regenbogen als Symbol des neuen Bundes in der Bibel. Die Kuppel als jener sphärische, zeitlose Raum, vor dessen Hintergrund auch die Gegenwart Haltung annimmt.

Ein unvergessliches Bild. Die Landschaft als Bühne: immer dieselbe Bühne, wieder ein anderer Mensch. In einer Plakataktion zeigen nicht nur Hunderte von Kolleginnen und Kollegen Öllingers Bühne, sondern frank und frei das eigene Gesicht.

Zeigen ist seine Arbeit. Sichtbarmachen. Dazu ist es notwendig, eine Form zu wählen, eine Entscheidung zu treffen und Projekte zu definieren, die A. Ö. in erstaunlicher Varianz und Vielzahl ausarbeitet und durchführt.

Weil selbst das Veränderte sich beständig weiter verändern und verändert werden muss, werden Zeichen gesetzt an den Orten, wo Denken zu Hause ist. Ohne Scheu können sich Geistesblitze niederlassen auf den Landeplätzen, die für temporäre Befruchtung vorbereitet wurden.

Wer weiß, ob er sie nicht schon einmal gesehen hat als Detail an einem Rottaler Bauernhaus.

Anna Wheill

Ausstellungsansicht
Städtische Galerie Cordonhaus Cham 2017

Přehled výstavy
Městská galerie Kordónův dům Cham 2017

Alois Öllinger

Performances and Paintings

Time-Space-Bowl

... and everything began with a bowl

The complete works of painter, sculptor and performance artist Alois Öllinger are all connected with each other, everything refers to each other and still there is a beginning: First motifs, first thoughts, first actions, which influence everything following and which run like a common thread through the very diverse media in the work of the artist. Viewing early paintings, motifs of his personal surrounding are to be found, which are inscribed in his memory, at the same time constipated and continuously developed themselves further. In the process things crystallised, which were put in a new context, until they finally – freed of the surface of the plate – were transferred into the three-dimensional effect by objects, positions in the room and staged actions. Parallel to this, stayed and stay till today painting and drawing, which for their part are stamped by the repertoire of forms and shapes of the visual objects and actions – a permanent circular flow of image conception, created from few basic designs.

A source of inspiration for the painter Alois Öllinger was not accidentally the still life. The type of picture, concentrated on a symbolic arrangement of objects, was considered the expression of formal aesthetic composition of the image in the heyday of Baroque and represented in a transmitted sense the depiction of transitoriness. Seemingly realistic flowers, fruits and table utensils were meticulously arranged in the picture and staged in fictional rooms at the

canvas. The early impressionists on the other hand put the still life back on the map, experimented with problems of space and shapes and were more interested in the visual appearance of the objects and in an intensified emotional expression. Alois Öllinger arranges in his earlier paintings objects like bowls, paper foldings, tables, chairs and seemingly worthless finds in the context of equally fictional space situations. He later chooses single objects from this individual repertoire of shapes and forms, which develop a transferred meaning through proportion, manner of painting and especially through their setting in the room. He places the objects in empty rooms, with deeply sedate incidence of light, emphasises lively volumes and shapes. The reduction to the shades of brown, red and ochre and the concentration on few objects awards a seemingly timeless existence to the objects in the room. Thus the ordinary, wooden corn bushel turns into a noble, golden bowl – presented like an icon in front of a red background. Mostly formed oval, with a plain margin, the shapes of the bowl stay empty like the rooms, which surround them. The colour plains are finely molded, clearly composed room structures echelon the pictures in successively arranged levels.

An idea forms the basis of every picturesque picture conception, which as soon as something figural is visible, establishes a connection with reality. If you are handling objects from everyday life like Alois Öllinger, it is so much more important which symbolic content they own and in which context they are put. Already in the early Christian time bowl-shaped

excavations in stones were considered as symbol of a fluent source and as symbol of fertility.

The empty form has the potential to be able to take something up; the roundness gives away neither beginning nor ending. In the artist's work bowls represent openness, infinity and the highest level of freedom for the viewer to fill it theoretically with content. As objects and positions in the room they connect in Alois Öllinger's performances with the architecture of sacral and public spaces and open as interventions new perspectives in the room.

Abstracted to a bow and turned into a dome, the bowl as a picture motif changes in many cases its appearance in Alois Öllinger's work, but not its basic form. Out of the medium of painting unfold new ranges of topics as well as instructions to protagonists, which turn into an integrative component of processes, developed over a long space of time. Thus, for example, real rainbows are artificially generated along the border to the Czech neighbouring country through a jet of water by fire hoses and though create the shape of a dome. Or stone formations inside the same mountain massif at the Bavarian and Bohemian Forest, which grind down and erode each other more and more through contact over the years are turned to the connecting element and to interaction between the people of the two countries. Many more performances – elaborately documented in the available catalogue – follow or partly last till today. And everything began with a bowl...

Anjalie Chaubal

Time-Space-Rainbow

Ten years after the fall of the Iron Curtain there are two „Eastern Borders“ in Germany: the one in people's heads, which still runs along the former demarcation line between the German Federal Republic and the German Democratic Republic but now separates the „old“ and the „new“ Bundesländer (the federal states which make up Germany), and the one which marks the border of the European Union with Poland, the Czech and Slovac Republics, Hungary and Slovenia. Both borders, the one in people's head and the economic and political one, are more open than ever. But everyone knows that a lot of work and energy are still needed to completely overcome them.

In the last ten years, people engaged in cultural activities in the areas of art, literature, and music have used the new opportunities to travel and obtain faster and more intensively than others. Young artists from East Berlin and the new Bundesländer have integrated themselves quickly into the international art scene and, as much as their colleagues in the West, have been open for projects in Eastern Europe. Artists and galleries from the border regions make use of the opportunities in neighboring countries. Museum and galleries have completed cross-border projects.

The painter and performance artist Alois Öllinger reminds us in his art performance „Rainbow 2000“ of both borders, which have remained along the former Iron Curtain until today. He is mainly concerned about the border in people's heads, which is

to be overcome through common activities of the fire departments of the neighbour regions. Thus he creates two symbols which have paradigmatic meaning in art. In the spray of the firefighter's hoses a rainbow appears, which in ecclesiastical art, according the biblical sources, symbolized peace and God's magnificence, as well as the Final Judgement. Though the circular formation of the fire hoses' spray, a cupola or dome appears, which since prechristian times has been considered a symbol of the earth vaulted over by the dome of the sky (or heaven), in profane and religious buildings. Like the rainbow, the dome is also a symbol of eternity, and, as shown by the architecture of the „Millenium Dome“ in London, it retains this symbolism today.

Öllinger's Rainbow, which was first performed in 1992 by firefighters from Furth im Wald (Germany), and Domažlice (Czech Republic), and which by 1999 had already been previewed in 23 locations between Lübeck and Triest, is meant „to bridge the deviding line and create friendships“. It belongs to the area of concept art because it puts the action of creating it into the foreground and because the actual work of art cannot be exhibited, only the preparatory drawings and paintings, texts and photographs. But the few minutes of its existence it is also Land Art, because it signals the properties of the landscape, the problem of human intrusion, aesthetic perception and the reaction of the artist. In any case it is art, since it appeals to the collective memory by means of artistic symbols which are understandable to, actually, anybody. The first performance in 1992

was possibly the most impressive one. Firefighters from Furth im Wald and Domažlice took their places in a 20 meter diameter circle, previously market with wooden stakes, around the Pastritz brook, where it forms the border between the Czech Republic and Germany, and created a dome of water with their fire hoses. The rays of the setting sun then produced a rainbow, which bridged the border.

The Museum Ostdeutsche Galerie in Regensburg is supporting Rainbow 2000 with an exhibition of the project sketches, photos and accompanying works, prior to the main performance, which takes place on 5 August 2000. We have also found partners among artists from Poland, Russia, the Czech and Slovak Republics and Latvia, the Czech Republic and Croatia, as well as german artists who again exhibit there, as part of our work to reestablish the cultural connections between Germany and Eastern Europa which were interrupted as a result of the Second World War. Alois Öllinger's series of performances from lübeck to Triest thus also symbolizes our work.

Axel Feuß

Time-Space-Stage

Christian Schneegass

To hold an empty stage in your hands can bring back memories of, for example, Max Ernst's substituting art figure, memories of the birdman-image carrier ("Loplop represente") as a symbol of auto-reflexive art.

Alois Öllinger

Performances and Paintings

Which feelings may this stimulate in the spectator, who now ends up in this role without being an artist himself? After all, it is not a painting but the cardboard model of a "white cube" that has been cut open and that is presented head-on.

Is it a reference to that controversial but nonetheless reoccurring artificial exhibition situation that can be found since modernism? The idea behind it is to allow artwork to have an effect, aesthetically and one-to-one from within. According to their artistically expressed, innate language, those qualities need to be able to develop subtle nuances, as undisturbed from dissimilar influences as possible, analogous to scientific controllable laboratory conditions. In comparison, the contextual art or even art as service follows contrarily oriented strategies of reintegration into everyday experiences of societal contexts or pursues at times also a repolitization of art.

As an exhibition organizer, curator or art mediator the model symbolizes at the same time the self-assigned, again and again newly pursued mission, namely - at least that is how I like my commitment to be understood - to "provide" as much space as possible, to keep spaces "open" for truly "inspirational" artistic development and likewise multidisciplinary, critical-productive interactions with an audience that is especially "receptively" interested and "contributing".

In this awkward pose it is possible that hence an "attitude" becomes programmatically evident, which supports yet the unused, overlooked,

the forgotten or to be newly created space that allows playing and acting freely. They can be constant "settings", for example for exhibition series in representative rooms that are traditionally designed for that purpose as well as experimentally appealing but spatially rather unusual situations of transfer (passages, corridors, at the backsides of a building, foyers, staircases and other intermediate spaces), but also "mobile" in "progress", temporarily testing, dialogic spatial "experiences" in different places.

The "defined openness", seemingly paradoxical as shown here exemplarily, is additionally a vivid criteria for challenging art, that offers specifically stimuli, and therefore "opens up" complex inspiring perspectives for sensual-intellectual interventions of a self-reliant, possibly likewise ambitiously reflecting, contemplation.

Nora Gomringer

The question is: What am I doing here with this stage?

In passing, I am asked to hold a beautiful, small folded object, to look into the camera and then I am photographed. That's what I am doing with the "stage". The fact that the object is a stage is explained to me only later.

What kind of object is it anyway?

First, it is an open structure. A white clear something and yet a secret. Like

every other good stage.

What does it feel like, to hold this lightweight thing?

It is quite an "exhibited" feeling.

Is it an open projection area?

That may well be.

The photo is a dialogue between the model, the one on the opposite side, you and me.

The photo of me is rather a typical author's portrait. There is a change in proportions, which is nice. I am bigger than the stage. That never happens - especially not as a metaphor.

The sentence or text can describe the situation or express an impression or a feeling or a thought concerning the empty stage, on which nothing and yet something happens.

Does emptiness actually exist?

Of course there is emptiness.

Is the question dumb or interesting?

It is not necessary, unless you want to find your bearings.

Which questions provokes this artwork?

Who profits by it (the artwork)? Who am I as the stage "worker", what kind of responsibility do I carry towards the spectator, what is going on when everyone looks at it but everyone sees something different...

Alois Prinz

My first association is: you yourself feel set on stage.

It is a hybrid: on the one hand it is something private, on the other hand it is something official, stage-like.

You don't know, whereupon the lens of the camera is focused, on yourself or on the object as something very formal, something edged in this weird belly-laden position.

You don't see a painting, but something that creates space.

That gives the whole thing a weird structure through the consciousness. On the one hand it is the own face, on the other hand something lacking content, that awakes oppositional feelings.

I concerned myself with the temple of Jerusalem in the Book of Paul. It was empty, too. There the presence of God is nothing else than a big emptiness.

The frame changes, you merge into another state. Hannah Arendt said to this: "Everything we do has the character of a stage. You show yourself."

Time-Space-Landing places

Drawings of space on facades and trees

With installations, objects and performances, the artist Alois Öllinger has joined the inter-regional dialogue between countries and landscapes for decades. In numerous cross-border art projects he creates a mental connection across separating lines, if they are borders or other barriers. His works become marks, which create relationships between regions. In 2010 Alois Öllinger was awarded the "Brückenbauerpreis" for his dedication to cross-border cultural exchange by the club Bavaria Bohemica e.V., which funds the German-Czech cultural centre in Schönsee.

The performance "Rainbow" and the Touchstone project in the Künisches Gebirge at the area of the Bavarian-Czech border represent Alois Öllinger's idea to connect regions through temporary performances and permanent signs. In this context, also his image objects "Landing places" is seen, which he considers as connecting drawings of space. The initial situation for the "Landing places", consisting of seating and stage, was a work with the theme "Dialogue with Bautzen", which he created for an exhibition of the Kunstverein Bautzen in 1998. There one convex and one concave coloured shape should symbolize the dialogue with the twin administrative district. In 1991 the administrative district of Cham and the administrative district of Bautzen contracted a partnership, which is supposed to

support municipal cooperation, but also encounters between the citizens, groups and clubs. Öllinger's exhibition "Bildobjekte" (image objects) could be seen in the Galerie Budissin of the Kunstverein Bautzen in the city centre from July 3rd to August 4th 1998 and was included in the exchange programme of the two administrative districts. Emblematic for the exchange, the shapes, oil paint on nickel titanium sheet, were finally installed on the facade of the District Office Cham, where they can still be seen today after 25 years of partnership. The relatively small size and the presentation as a floating model on the wall emphasize the closeness and bond to the image character of the objects.

These shapes were the starting point for "Landing places", made of powder-coated stainless steel, which were placed on facades of culturally meaningful and interesting buildings in the Upper Palatinate, Lower Bavaria and the Czech Republic, where they form a network above the space. The "Landing places" are the result of Öllinger's artistically preoccupation with model-space and stage for many years. Emerging from paintings, the objects became independent and dialogue partners of the outside area. Installed high above on prominent facades, they direct the view up. The empty stages invite the observer to play them with images of his or her own imagination. This happens in dialogue with the particular place.

With "Landing places" Alois Öllinger not only marks facades, in the context of the artist symposium "Wald" (forest) he also marked a

Alois Öllinger

Performances and Paintings

mighty beech close to the castle courtyard of Waldmünchen and the "Bildl-Buche" (image beech) in the forest at the border mountain Čerchov with his image objects. The professional association Bildender Künstler Niederbayern/Oberpfalz e.V. celebrated 750 years of grant privileges of Waldmünchen with this international artist symposium with participants from Bavaria, Bohemia and the USA in the forests close to Waldmünchen from the 18th to the 30th of September 2006.

Especially in this environment of artistic dialogues between nature and culture, especially in the cooperation of the colleagues from the region between Prague and Ratisbona the "Landing places" unfold their connecting effect.

Two years later the art installation "Landing places" could add to an extended German-Czech dialogue. In the line with "Kunsträume Bayern 2008" of the working party for common cultural work of Bavarian cities the Kulturkooperative Oberpfalz (KoOpf) put the performance "Positons – Landing places" into a Bavarian context. The club HAUSFLUSS e.V. from Neustadt an der Waldnaab was the initiator of the "Positions" in the whole Upper Palatinate, in which students of the art colleges in Nuremberg (class of Prof. Claus Bury) and Prague (class of Prof. Jiří Příhoda) implemented their artistic designs. Alois Öllinger defined new "Landing places" at the "Positions" in this Czech-German project of art and culture exchange. Thus landing places in 17 places in the Upper Palatinate

came into existence, which invite the observer to absorb the dialogue with the particular environment. The "multiple in the air space, which asks for meditation" (Wolfgang Herzer) accompanies people interested in culture today through the art space of the Upper Palatinate.

Bärbel Kleindorfer-Marx

Time-Space-Laser

**And the earth does not stand still
Signs of modernism in a historic church hall**

What can we know? What can we imagine? Alois Öllinger follows the trail to present the unrepresentable, to show what is impossible to show. The artist, with his concept of the spatial drawing, and the physicist Prof. Dr. Ulrich Schreiber, with his scientific work to measure the variation of the earth's rotation, come together at a special place, that is influenced by the person of Albertus Magnus, bishop of Regensburg, philosopher and mystic, as well as scientist and teacher of Thomas of Aquin, the most important scholastic of his time. They create a light production in the gothic Dominican church St. Blasius in Regensburg, which questions our understanding of reality and plays around the boundary between faith and science, geometry and philosophy, between laser beam and Heaven's light, between perception and its constructed reality. With their installation "And the earth does not stand still" they invite to analyze the world views of the Middle Ages and the

modern era, and highlight the contrasts to the architecture of the vast nave and lead to unusual tangential points between geodesic data and religion.

The two friends put the idea of this art project into practice for the first time in 1998 in the baroque pilgrimage church "Weißenregen". The church is close to both the artist's studio and the geodesic observatory "Wettzell", where measurements to satellites and radiostars are performed in order to permanently observe the positions of points on the earth as well as the position and orientation of the earth.

"Those who are in the light" is an exhibition in 2002 with the saints and patron saints of the diocese of Regensburg. In the focus is the polymath Albertus Magnus. He worked as a teacher in the Dominican monastery of Regensburg. The medieval lecture hall was located in today's Albertus-Chapel in the cloister. Now at this place, within the medieval church vaults, art was to be the bridge to make today's knowledge sensorially perceptible. "Time - Space - Laser": In his conceptual drawings Alois Öllinger reduces impressively to geometric forms, which leaves the visitors in awe in the inside of the monumental Dominican church that is filled with the scent of incense and subtly illuminated by candlelight.

The Laser-Space-Drawing illustrates the relative position of the equatorial plane. The rectangle of laser beams, which connects the columns of the nave, has an ambiguous symbolic meaning. On the one hand, it outlines the equator in a stylized way. A line, so to speak, that only exists on a

rotating globe. On the other hand, the laser, which encloses an area, portrays the physical essence of a ring laser gyroscope. With those devices even minor variations in the earth's synchronization can be measured. They are used for current research on the "system earth". The inclined position of the light figure in the actual church nave depicts the geographical width of the Dominican church. It refers simultaneously to a reference system, which is detectable only from the outside, which means, from space.

Öllinger and Schreiber create a Laser-drawing together, which is made visible by fine incense that is spread out throughout the room. The burning incense from the Orient, which synesthetically accompanies the special festivity of church services and is used for sacred acts, functions as a medium to make the laser light visible in the room.

This modern form of light represents in the gothic basilica a fascinating medium of signs, which obtains a special significance with its symbolism of light in the sacral space.

Refined in its details, the art initiative on the occasion of the Catholic Days 2014 is a scintillating highlight at the exhibition of contemporary positions of art with the topic "Between heaven and earth".

The spatial drawing as a form of art connects the seemingly diverging fields of art, science and the awareness of God. It asks questions about our sensation and conception of existence. The perception of reality, the personal experience in

space is confronted with the possible discrepancy between visibility and the imparting of facts that can be measured and proved. In the vastness of the gothic house of God, visitors follow the trail to the answers on the aesthetic traces of light between the visible and the invisible, between the own immediate experience and the notion of transcendental worlds. "Time - Space Laser" is an impulse to rethink the familiar and a sign with the power of the place.

Maria Baumann

At the meeting of the acceding cities in 2017, the circle was completed with the boundary stones of the new European acceding countries by adding a spiral, made out of those new boundary stones, to the original circle as a dynamic sign.

The ceremonial opening of this European symbol of unity happened at Pentecost 2018 in the gardens of Bad Kötzting. The ceremony was attended by the president of the Douzelage and a delegation of the other member cities.

Time-Space-Touchstones

The Concept of the Touchstones

The sculpture project „Touchstone“ in the „Aktionsbündnis Künisches Gebirge“ includes five German and six Czech Republican municipalities round the boundary mountain Osse and spreads over an area of 30 km in diameter.

In each of those municipalities a stone, that either has already been there in the rock massif or that was brought there from the nearby region and put up, was sanded and polished in order to create some sort of hand flatterer which invites to be touched.

By the gesture of touching, one gets in contact even across the border with the neighboring municipalities via the basement rock, which also constitutes the base of the region.

The basement consisting of gneiss, mica and granite was formed about

Alois Öllinger

Performances and Paintings

500 million years ago and ever since it has been continuing form under the impact of compressive forces. The geological development is a reflection of the more recent, politically tense history of the region. Up to the year 1990, the Iron Curtain ran through this region.

Action group "Künisches Gebirge"

Since the year 2000, five German and six Czech municipalities (in the districts of Cham, Oberpfalz, and Pilsen in the Bohemian west, have come together on both sides of the border mountain Osse as the action group "Künisches Gebirge". The members chose the name for the action group in reference to the mountain range "Künisches Gebirge", which was part of the settlement area of the "kühnische Freibauern (royal yeomanry)" on the Bohemian side. With their transborder collaboration, the municipalities want to realize projects in all kinds of subject areas. The fields of action that have priority are recreation and tourism, rural development, sustainable agriculture and forestry, pollution control and nature protection (among others, in the ecoregion Arrach-Lam-Lohberg), the field of education - art - culture and also information exchange.

Already in the planning phase of the transborder concept of development, projects have been realized. With the financial help of the European Union, a regional manager, who coordinates this regional initiative and supports the organizers of the individual projects, could be employed on the German side in fall 2002.

Information on this can be found under: www.kuehnisches-gebirge.de

Air traveler's landing places

He is building a boat out of parchment.

Recognizes the grain scoop from his parents' house.

Later, from a greater perspective, he sees in it the mandorla.

He knows the history of art and enjoys playing with its elements. Questions whether they are still valid.

These elements always reoccur in the course of life, enriched with years of life. Growing circles, experiences, images, images, images.

Transfers the boat to the canvas. Standing, lying on the floor, spanned.

He takes it on his journeys, folded in the pocket.

Wanders, lays it down in European cathedrals.

Relates it to architecture.

Folds it down, proceeds the journey. Lays it down on the floor. A boat made out of paper and a few lines.

Anchors under the spirit of the Middle Ages.

Photographs three layers of time.

A connection throughout the centuries.

That's how the public space gets into the most private images. The far-crossing boat is in the children's room. The world in the space and in the space the painting and in the painting the space: the image of the boat from

the childhood always reappears.

Symbol of rescue and loss, glory and misery, of downfall and ascension, of Renaissance and land art.

A.Ö. explores the landscape, in which he immigrated, with the rules of the Land Art.

First, there was a spiral of manure on a snowfield.

He prepared his touchstones on the mountain Osse.

The rainbow as a symbol of the new covenant in the bible. The dome as that spherical, timeless space, in regard to which the present adopts an attitude.

An unforgettable image. The landscape as a stage: always the same stage, again a different person. In a poster campaign hundreds of colleagues do not only show Öllinger's stage, but freely and frankly show their own faces.

Showing is his work. Visualizing. Thus it is necessary to choose a form, to make a decision and to define the projects that A.Ö. elaborates and carries out in a surprising range and variety.

Since even the changed constantly changes and needs to be changed, signals are set at places where thinking is at home. The landing places are prepared for shyless flashes of inspiration to settle, prepared for the temporary fertilization.

Who knows, maybe he has seen them once as a detail on a farmer's house in Rottal.

Anna Wheill

Cut-out-Installation, 2017
Plakatausschnitte auf Aluminium

Cut-out-instalace, 2017
výstřížky plakátů na hliníku

32.1994
05.1994
05.1000

Biographie

Biografie

1953
geboren in Bemberg, Wurmannsquick, (Rottal-Inn)

1973-77
FHS Kommunikationsdesign, München
Diplom (Logo „Pfennigparade“)

1977-81
Akademie der Bildenden Künste,
München bei Prof. Tröger und Prof. Sauerbruch

1981
Staatsexamen

1983
Diplom der Malerei
Mitglied der NMKG (Haus der Kunst, München)

2010
Brückenbauerpreis des Centrums Bavaria – Bohemia

lebt und arbeitet in Bad Kötzting

Einzelausstellungen

- 1989 Städt. Galerie Cordonhaus, Cham
- 1991 Galerie Woferlhof, Kötzting/Wettzell
- 1994 Stadtmuseum Deggendorf
- 1995 Galerie Jiřího Trnky, Pilsen (CR)
- 1998 Kunstverein Passau (mit W. Mally)
- 1998 Kunstverein Bautzen
- 2000 Museum Ostdeutsche Galerie Regensburg
- 2000 Kulturzentrum Gern/Eggenfelden
- 2002 Galerie im Wetterturm, Straubing
- 2005 Galerie Gebr. Špillar, Domažlice (CR)
- 2006 Städt. Galerie Cordonhaus, Cham
- 2006 Städt. Galerie „Leerer Beutel“, Regensburg
- 2007 Galerie der KVD, Dachau
- 2009 Langhaussaal, Cham
- 2009 „Open Window“, (Regenbogen 2009)
- Ars Electronica, Linz (A)
- 2010 Apollo 13, Ladengalerie,
Lothringer 13, München
- 2012 Ladengalerie Rotthalmünster
- 2012 Kunstverein Landshut
- 2013 Galerie im Woferlhof, Kötzting/Wettzell
- 2015 Rathausgalerie, Pfarrkirchen
- 2017 Galerie Gebr. Špillar, Domažlice (CR)
- 2017 Städt. Galerie Cordonhaus, Cham

Ausstellungsbeteiligungen (ab 2000)

- 2000 „Seitenwechsel“, Museum Klatovy (CR)
- 2001 Kulturzentrum Gern, Eggenfelden
- 2001 Große Kunstaustellung Haus der Kunst, München
- 2004 Ostbayerische Künstler in Prag, Galerie Uluv, Prag (CR)
- 2007 Kunstverein Graz, Regensburg
- 2007 Landesausstellung „Bayern-Böhmen“, Zwiesel
- 2007 „Dialog“, Diözesanmuseum Regensburg

- 2007 „Thema Spiel“, Stadtmuseum Neuötting
- 2007 „Künstler aus dem Rottal“,
Schlossökonomie Gern/Eggenfelden
- 2008 Große Kunstaustellung Haus der Kunst, München
„Kunsträume Bayern“
- KoOpf-Projekt „Stadtpunkte-Landeplätze“
Installation an Fassaden von 14 Mitgliederinstitutionen
- 2009 „Was uns antreibt“ – Große Kunstaustellung
Haus der Kunst, München
- 2014 „Schöner Wohnen“, Oberste Baubehörde, München
- 2016 „hundertzwanzig“, Kunsthaus, Fürstenfeldbruck
- 2018 „Seitenwechsel“, Klatovy (CR)

Aktionen

- Zeit- Raum Schale
- 1989 Cordonhaus Cham
- 1990 Dom Regensburg
- 1991 Centre Pompidou (BEN-Raum), Paris
- 1992 Kathedrale von Chartres
- 1994 Stadtmuseum Deggendorf
- Kaiser-Wilhelm-Gedächtnis-Kirche, Berlin
- Galerie Uluv, Prag (CR)
- Alter jüdischer Friedhof Prag (CR)
- 2014 „Artionale“, Ev. Cantate-Kirche, Kirchheim/München

Zeit- Raum Bühne

- ab 2002 Fotoprojekt „on stage“, Plakate 1-4
- ab 2004 „Landeplätze für den Geist“ (Sitz und Bühne, Multiple)
- 2006 Teilnahme am internationalen Symposium „Wald“,
Waldmünchen /Lkrs Cham
- 2008 Kunsträume Bayern, KoOpf-Projekt
„Standpunkte-Landeplätze“

Zeit-Raum Laser

- 1998 Wallfahrtskirche Weißenregen, Bad Kötzting
(Projekt Kunst im Kirchenraum, Diözese Regensburg)
- 2002 „Und die Erde steht nicht still“,
Laserinstallation zu Albertus Magnus,
Dominikanerkirche, Regensburg
- 2014 „Und die Erde steht nicht still“,
Deutscher Katholikentag, Regensburg

Zeit-Raum Regenbogen

- Grenzaktion mit Feuerwehren
- 1992 Furth im Wald/Schafberg
- 1997 Furth im Wald/Schafberg
- 1999 Grenzaktion entlang des ehemaligen
„Eisernen Vorhangs“ von Lübeck bis Triest
- 2004 Grenzaktion zur EU-Osterweiterung
- 2009 Grenzaktion
- 2014 Grenzaktion, 25 Jahre Fall des „Eisernen Vorhangs“

Ankäufe

- Pinakothek der Moderne, Bayer. Staatsgemäldesammlung
- Städtische Galerie Regensburg, Museum Moderner Kunst Passau
- Landkreis Cham, Diözesanmuseum Regensburg
- Stadt Bad Kötzting, Stadt Eggenfelden
- Sparkassen Regensburg, Cham, Bad Kötzting, Eggenfelden

1953
naroden v Bembergu, obec Wurmannsquick
(zemský okres Rottal-Inn)

1973-77
VŠ-studium Komunikační design v Mnichově
Diplom (logo nadace „Pfennigparade“)

1977-1981
Akademie výtvarných umění v Mnichově,
u prof. Trögera a prof. Sauerbrucha

1981
státní závěrečná zkouška

1983
Diplom v malířství
člen Nového mnichovského sdružení umělců – NMKG
(Dům umění, Mnichov)

2010
ocenění Stavitel mostů
Centra Bavaria – Bohemia

žije a pracuje v Bad Kötztingu

Samostatné výstavy

- 1989 Městská galerie v Kordónovém domě, Cham
- 1991 Galerie Woferlhof, Kötzting/Wettzell
- 1994 Městské muzeum Deggendorf
- 1995 Galerie Jiřího Trnky, Plzeň
- 1998 Spolek umění Pasov (s W. Mally)
- 1998 Spolek umění Bautzen
- 2000 Muzeum Východoněmecké Galerie Řezno
- 2000 Kulturní centrum Gern/Eggenfelden
- 2002 Galerie ve Wettterově věži, Straubing
- 2005 Galerie Bratrí Špilarů, Domažlice
- 2006 Městská galerie v Kordónovém domě, Cham
- 2006 Městská galerie „Leerer Beutel“, Řezno
- 2007 Galerie Sdružení umělců, Dachau
- 2009 Langhausaal, Cham
- 2009 „Open Window“, (Duha 2009)
- Ars Electronica, Linec (A)
- 2010 Apollo 13, prodejní galerie, Lothringerova ul. 13, Mnichov
- 2012 prodejní galerie Rotthalmünster
- 2012 Spolek umění Landshut
- 2013 Galerie Woferlhof, Kötzting/Wettzell
- 2015 Radniční galerie, Pfarrkirchen
- 2017 Galerie Bratrí Špilarů, Domažlice
- 2017 Městská galerie v Kordónovém domě, Cham

Spoluúčast na výstavách (od r. 2000)

- 2000 „Střídání stran“, Muzeum Klatovy
- 2001 Kulturní centrum Gern, Eggenfelden
- 2001 Velká výstava umění v Domě umění, Mnichov
- 2004 Východobavorští umělci v Praze, Galerie ÚLUV, Praha
- 2007 Spolek umění Graz, Řezno
- 2007 Zemská výstava „Bavorsko-Čechy“, Zwiesel
- 2007 „Dialog“, Diecézní muzeum Řezno
- 2007 „Téma hra“, městské muzeum Neuötting

- 2007 „Umělci z Rottalu“, zámek Gern/Eggenfelden
Velká výstava umění v Domě umění, Mnichov
- 2008 „Umělecké prostory Bavorsko“
Kulturní projekt Horní Falce „Městské body – Přistaviště“
Instalace na fasádách čtrnácti partnerských institucí
- 2009 „Co nás pohání“ –
Velká výstava umění v Domě umění, Mnichov
- 2014 „Hezí bydlení“, Nejvyšší stavební úřad, Mnichov
- 2016 „Svádce“, Dům umění, Fürstenfeldbruck
- 2018 „Střídání stran“, Klatovy

Akce

- Čas- prostor místa
- 1989 Cham, Kordónový dům
- 1990 Katedrála v Řeznu
- 1991 Centre Pompidou (siř BEN), Paříž
- 1992 Katedrála v Chartres
- 1994 Městské muzeum Deggendorf
- Parnětní kostel císaře Viléma, Berlín
- Galerie ÚLUV, Praha
- Starý židovský hřbitov, Praha
- 2014 „Aktionale“, evangelický kostel, Kirchheim/Mnichov

Čas- prostor pódium

- od r. 2002 Fotoprojekt „on stage“, plakáty 1-4
- ab 2004 „Přistaviště pro ducha“ (sedadlo a pódium, několikerá)
- 2006 Účast na mezinárodním sympóziu „Les“,
Waldmünchen (zemský okres Cham)
- 2008 Umělecké prostory Bavorsko, kulturní projekt Horní
Falce „Postoje-Přistaviště“

Čas- prostor laser

- 1998 Poutní kostel Weißensee, Bad Kötzting
(Projekt Umění v církevním prostoru, diocéze Řezno)
- 2002 „A Země v klidu nestojí“, laserová instalace k
osobnosti Alberta Magna, dominikánský kostel, Řezno
- 2014 „A Země v klidu nestojí“, Německý den katolíků, Řezno

Časopořídková duha

- Přeshraniční akce s hasiči
- 1992 Furth im Wald/Schafberg
- 1997 Furth im Wald/Schafberg
- 1999 Přeshraniční akce podél bývalé „železné opony“ od
Lübecku po Terst
- 2004 Přeshraniční akce k rozšíření EU o státy východní Evropy
- 2009 Přeshraniční akce
- 2014 Přeshraniční akce, 25 let od pádu „železné opony“

Sbírky

- Pinakotéka moderny, bavorská Státní obrazová sbírka
- Městská galerie Řezno, Muzeum moderního umění Pasov
- zemský okres Cham, Diecézní muzeum Řezno
- město Bad Kötzting, město Eggenfelden
- Spořitelny Řezno, Cham, Bad Kötzting, Eggenfelden

Impressum

Tiráž

Der Katalog erscheint zum Projekt
Grenzüberschreitende Aktionen als Dokumente der Zeitgeschichte
anlässlich der Ausstellung
Alois Öllinger – Aktionen und Bilder
in der Städtischen Galerie Cordonhaus Cham (D)
und in der Galerie Špilar, Domažlice (CZ)

25. Juni – 13. August 2017
Städtische Galerie Cordonhaus Cham
Propsteistr. 46 | D-93413 Cham
www.cordonhaus-cham.de

08. März – 30. April 2017
Galerie Špilar
Husova 61 | CZ-Domažlice

Herausgegeben von
Anjalié Chaubal
für die Städtische Galerie Cordonhaus Cham

Konzept und Redaktion
Alois Öllinger, Anjalié Chaubal

Grafische Gestaltung
Creativbüro Jürgen Mayer, Regensburg

Druck
Hofmann Druck und Verlag, Bad Kötzting

Autorinnen und Autoren
Dr. Maria Baumann
Leiterin des Fachbereichs Kunst- und Denkmalpflege,
Kunstsammlungen des Bistums Regensburg

Anjalié Chaubal M.A.
Leiterin Museen und Galerien der Stadt Cham

Dr. Axel Feuß
Kunsthistoriker, freier Ausstellungs-Kurator und Autor sowie
Dozent für Kunstgeschichte, Architektur und Design

Nora-Eugenie Gomringer, M.A.
Direktorin Internationales Künstlerhaus Villa Concordia Bamberg

Dr. Bärbel Kleindorfer-Marx
Kulturreferentin des Landkreises Cham

Dr. Alois Prinz
Schriftsteller

Dr. Christian Schneegass
Leiter Abteilung Junge Kunst, Akademie der Künste Berlin

Anna Wheill
Autorin und Künstlerin

Übersetzung
Jana Dirriglová (DE-CZ); Stefanie Öllinger (DE-E); Karin Hirschberger (DE-E)

Fotografinnen und Fotografen
Franz Bauer (S.6/7, S.10/11, 15-19, S.46/47, S.49-53, S.56/57, S.68/69,
S.74-77, S.123-127, S.158/159); Hans Feiner (S.32/33);
Andreas Labes (S.36/37); Herbert Pöhl (S.39/40)
Prof. Dr. Ulrich Schreiber (S.102/103, S.112-121); Alois Achatz (S.109);
Evi Lemberger (S.171)
Alle weiteren Fotos stammen von Alois Öllinger und
aus dem Archiv Alois Öllinger.

ISBN 978-3-00-061652-5

Alle Rechte vorbehalten.
© Alois Öllinger, den AutorInnen und Fotografinnen 2018
Der Druck dieser Publikation wurde gefördert durch:
Euregio, Ziel ETZ Freistaat Bayern – Tschechische Republik 2014 – 2020
(Interreg V) Europäische Union – Europäischer Fonds für Regionale
Entwicklung und Städtische Galerie Cordonhaus Cham

gefördert von der Europäischen Union
Spolufinancovaného Evropskou unií

Ziel ETZ I CÍL EÚS
Freistaat Bayern –
Tschechische Republik
Česká republika –
Svobodný stát Bavorsko
2014 – 2020 (INTERREG V)

*Katalog vychází k projektu
Přehšraniční akce jako dokumentace dějin
při příležitosti výstavy
Alois Öllinger – Akce a obrazy
v městské galerii Kordónův dům Cham (D)
a v Galerii Bratří Špilarů, Domažlice (CZ)*

*25. června – 13. srpna 2017
Městská galerie Kordónův dům
Propsteinstr. 46, D-93413 Cham
www.cordonhaus-cham.de*

*08. března – 30. dubna 2017
Galerie Bratří Špilarů
Husova 61, Domažlice*

*Vydala
Anjalié Chaubal
pro Městskou galerii Kordónův dům Cham*

*Koncept a redakce
Alois Öllinger, Anjalié Chaubal*

*Grafické uspořádání
Kreativní agentura Jürgen Mayer, Řezno*

*Tisk
Hofmann Druck und Verlag, Bad Kötzting*

*Autoři
Dr. Maria Baumann
vedoucí oddělení péče o umění a památky,
umělecké sbírky biskupství Řezno*

*Anjalié Chaubal M.A.
vedoucí muzeí a galerií města Cham*

*Dr. Axel Feuß
kunsthistorik, pracuje jako kurátor výstav na volné noze, autor
a vysokoškolský pedagog dějin umění, architektury a designu*

*Nora-Eugenie Gomringer, M.A.
Ředitelka Mezinárodního domu umělců Villa Concordia Bamberg*

*Dr. Bärbel Kleindorfer-Marx
kulturní referentka zemského okresu Cham*

*Dr. Alois Prinz
spisovatel*

*Dr. Christian Schneegass
vedoucí oddělení Mladé umění, Akademie umění Berlín*

*Anna Wheill
autorka a umělkyně*

*Překlad
Jana Dirriglová (DE-CS); Stephanie Öllinger (DE-EN); Karin Hirschberger (DE-E)*

*Fotografové
Franz Bauer (str. 6/7, str. 10/11, str. 15-19, str. 46/47, str. 49-53, str. 56/57,
str. 68/69, str. 74-77, str. 123-127, str. 158/159); Hans Feiner (str. 32/33);
Andreas Labes (str. 36/37); Herbert Pöhl (str. 39/40)
Prof. Dr. Ulrich Schreiber (str. 102/103, str. 112/121); Alois Achatz (str. 109)
Evi Lemberger (str. 171)
veškeré ostatní fotky pochází od Aloise Öllingera a
z archivu Aloise Öllingera.*

ISBN 978-3-00-061652-5

*Všechna práva vyhrazena.
© Alois Öllinger, autorů a fotografií 2018
Tisk této publikace podpořili:
Euregio, Cíl EÚS Česká republika – Bavorsko 2014 – 2020 (Interreg V)
Evropské Unie – Evropský fond pro regionální rozvoj a Městská galerie Kordónův
dům Cham*

